ИСТОЧЕН РЕГИОН

ЦЕНТАР ЗА РАЗВОЈ НА ИСТОЧЕН ПЛАНСКИ РЕГИОН

АКЦИОНЕН ПЛАН
за 2023 година за спроведување на Програмата за развој на Источен плански регион 2021 - 2026

Штип,
Декември, 2022

Нарачател:
Центар за развој на Источен плански регион
ул. „Ванчо Прке“ бр. 119, 2 кат, 2000 Штип
Т: +389 32 386 408, +389 32 386 409
Е: eastregion@eastregion.mk
И: www.eastregion.mk

„Оваа публикација е подготвена со поддршка од Швајцарската агенција за развој и соработка и Министерството за локална самоуправа. Содржината на оваа публикација не ги одразува погледите и ставовите на горенаведените институции“

Врз основа на член 10 став 3, член 14 став 1, член 22 став 1 алинеа 3 од Законот за рамномерен регионален развој (Сл. весник на РМ бр. 24/21 и 174/21) и член 2 став 1 алинеа 3 од Деловникот за работа на Советот за развој на Источен плански регион бр. 02-206/1 од 29.06.2021 година, а во врска со член 30 став 1 алинеа 2 од Законот за рамномерен регионален развој (Сл. Весник на РМ. бр. 24/21 и 174/21), Советот за развој на Источниот плански регион на седницата одржана на ден 20.12.2022 година донесе АКЦИОНЕН ПЛАН за 2023 година за спроведување на Програмата за развој на Источен плански регион 2021 – 2026.

Содржина

1. ВОВЕД 5
1.1. Законски основ за подготовка на Акциониот план 5
2. ПРИМЕНЕТА МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ПОДГОТОВКА НА АКЦИОНИОТ ПЛАН 6
3. СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ НА РЕГИОНАЛНИОТ РАЗВОЈ НА ИСТОЧНИОТ РЕГИОН ЗА 2023 ГОДИНА 7
4. ПРИОРЕТИЗИРАЊЕ НА МЕРКИТЕ/ ПРОЕКТИТЕ СПОРЕД НИВОТО НА ЗНАЧЕЊЕ И ИТНОСТ ЗА НИВНОТО ИЗВРШУВАЊЕ ЗА ДАДЕНИОТ ПЕРИОД (ВКЛУЧИТЕЛНО И ФИНАНСИСКИ ТРОШОЦИ И ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ) 11
5. ФИНАНСИСКИ ПЛАН НА СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ И ИЗВОРИТЕ ЗА НИВНО ФИНАНСИРАЊЕ 13
6. ИДЕНТИФИКУВАЊЕ НА МОДЕЛИ НА ИНТЕРАКЦИЈА ПОМЕЃУ ЗАСЕГНАТИТЕ СТРАНИ ВО СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА 16
6.1. Регионални форуми 16
6.2. е-Идеја 17
6.3. Директен контакт со засегнатите страни преку е-пошта за пополнување на структуиран прашалник 17
7. ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА И АЛАТКИ ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТ 17
8. АНАЛИЗА НА МОЖНИТЕ РИЗИЦИ 18
9. НАДЛЕЖНИ ИНСТИТУЦИИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА МЕРКИТЕ НА РЕГИОНАЛНИОТ РАЗВОЈ 20
ПРИЛОГ 1. АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА 2023 ГОДИНА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВОЈ НА ИСТОЧИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН 2021 - 2026 22
ПРИЛОГ 2. ПРИОРИТЕТИ, МЕРКИ И ИНДИКАТОРИ ВО ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВОЈ НА ИПР 2021 - 2026 64
ПРИЛОГ 3. ПРАШАЛНИК ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВОЈ НА ИСТОЧНИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН 2021 – 2026 83

1. ВОВЕД

Потребата за планирање на проектните активности на Центарот за развој на Источниот плански регион (ИПР) на годишно ниво се наметнува поради остварување на развојните цели предвидени во регионалните и националните стратешки документи со кои се креираат политиките на рамномерниот регионален развој на национално ниво. Регионалниот развој е процес во којшто различни регионални засегнати страни учествуваат во дефинирањето, одлучувањето и спроведувањето на утврдени развојни цели заради намалување на диспаритетите во развојот помеѓу и во рамките на планските региони без да го нарушат постоечкиот економски, социјален и еколошки капитал.

Стратешката рамка за рамномерен и одржлив развој на националната економија и општеството во целина ја чинат Законот за рамномерен регионален развој (Сл. Весник на РСМ бр. 24/21 и 174/21) и поврзаните подзаконски акти заедно со регулативата во неколку други сектори и Стратегијата за регионален развој на државата за периодот 2021 – 2031 (Службен весник бр. 76/2021). Сето ова претставува појдовна основа за подготовка на Акциониот план за реализација на Програмата за развој на Источниот регион 2021 – 2026 во 2023 година.

Целта на изготвувањето на овој Акционен план е да даде насока во развојниот пат на Источниот регион кон подобро разбирање на начинот на којшто се остварува одржливиот развој преку рефлектирање на потребите генерирани во визијата на регионот и заедничките приоритети на различните заинтересирани страни на локално, регионално и национално ниво и нивна операционализација преку мерки и активности/ проекти.

1.1. Законски основ за подготовка на Акциониот план

Основата за подготовка на Акциониот план за спроведување на Програмата за развој на планските региони е утврдена во член 14 став 1 и став 2 од Законот за рамномерен регионален развој, кој предвидува донесување на годишни Акциони планови за спроведување на Програмата за развој на регионот.

Самата содржина на Акциониот план е уредена со Правилникот за Методологијата за изработка на планските документи за регионалниот развој (Сл. Весник бр. 219 од 23.09.2021). Членот 30 на оваа Методологија кој се однесува на Спроведување на програмата за развој ги содржи следните алинеи:

(1) Акциониот план (АП) е документ за спроведување на Програмата за развој

(2) АП ги содржи следните поглавја:

1. Кус вовед со образложение за законскиот основ за подготовка на АП
2. Опис на применетата методологија за подготовка на АП
3. Расчленување на планираните стратешки цели, приоритети и мерки со дефинираните индикатори во контекст на идентификување на фазите кога треба да се постигнат
4. Приоретизирање според нивото на значење и итност за нивното извршување за дадениот период (вклучително и финансиски трошоци и човечки ресурси)
5. Подготовка на финансиски план на стратешки цели, приоритети и мерки и идентификување на изворите на финансирање
6. Идентификување на модели на интеракција помеѓу актерите во спроведување на Програмата
7. Начин на информирање на јавноста
8. Анализа на ризикот
9. Други елементи согласно потребите

(3) При подготовка на АП се води се води сметка за родово одговорно буџетирање

Процесот за изработка на Акциониот план е координиран од страна на тимот на Центарот за развој на Источниот плански регион, како институција која што учествува во планирањето на регионалниот развој и спроведувањето на планските документи за регионален развој.

2. Применета Методологија за подготовка на Акциониот план

Процесот на изготвувањето на Акциониот план, Центарот за развој на Источниот плански регион (ЦРИПР) го спроведе во координација со засегнати страни од Источниот регион. Согласно обврските од Законот за рамномерен регионален развој, Центарот за развој на Источниот плански регион го координира процесот на изработка и спроведување на Програмата за развој на планскиот регион и подготвува годишни акциони планови. При изработката на Акциониот план на Програмата за 2023 година се водеше сметка за родово одговорното буџетирање согласно барањата од Правилникот за Методологијата.

Методологијата за изготвување на Акциониот план, го втемелува на здрава основа односот со релевантните засегнати страни во регионот на транспарентен и сеопфатен начин преку нивно директно учество и придонес во процесот на изработка, но исто така и во процесот на спроведувањето. Самиот процес на изготвување на акциониот план и програмата и вклученоста на засегнатите страни служи како основа за зајакнување на реалната функција на ЦРИПР, односно неговата координативна улога во спроведувањето на плановите и програмите, промоција на развојните можности на планскиот регион и обезбедување на стручна и техничка поддршка на засегнатите страни на регионално ниво (јавен, приватен и граѓански сектор).

На самиот почеток и во текот на процесот на изготвување на Програмата беа дефинирани принципите по кои истата ќе биде реализирана, и тоа:

- Следење на законската рамка
- Транспарентност
- Навремено пријавување и учество на сите засегнати страни (општини, ЈКП, јавни институции, граѓански и приватен сектор)
- Активно учество на засегнатите страни преку идентификување и споделување на стратешки документи како инпут во анализата на состојбата, давање на идеи и сугестии на самите работилници, како и давање на коментари и забелешки на нацрт документите / Финалната конференција, при што секој придонес е важен.

Во целиот процес горенаведените принципи беа запазени преку:

1. Отворен пристап во работата (јавност)
2. Понудено учество на сите засегнати страни
3. Можност за целосна вклученост во процесот
4. Усогласување и координација и
5. Давање заеднички предлози и постигнување на заеднички заклучоци.

Методологијата за изработка на Акциониот План како стартна основа го зема петгодишниот Акциониот План 2021 – 2026 за спроведување на Програмата за развој на Источниот регион 2021 – 2026 и проектите што веќе се идентификувани во рамки на процесот на нејзина подготовка.

За да се обезбеди дополнително учество, ЦРИПР подготви Прашалник за спроведување на Програмата за развој на Источниот плански регион 2021 – 2026/ изработка на

акционен план за 2023 година, кој беше испратен по е-пошта до сите засегнати страни (општини, ЈКП, јавни институции, граѓански и приватен сектор) согласно листите на учество во процесот на изработка на Програмата и регистрите на ЦРИПР. Прашалникот содржи подетални информации за проектите што пооделни засегнати страни планираат да ги спроведат во текот на 2023 година согласно своите акциони планови и буџети. Вкупно 8 институции од сите сектори (јавен, приватен и граѓански) доставија подетални информации за вкупно 28 проекти за кои имаат дефинирано буџет. Прашалникот вклучуваше: Краток опис на проектот; Планирани активности во проектот; Очекувани резултати од проектот; Клучни индикатори; Временски период за спроведување; Буџет; Извор на финансирање; Информација за тоа дали буџетот е обезбеден; Одговорна институција за спроведување на проектот; Партнерски организации и индикација за итноста за спроведување. Прашалникот е даден во Прилог 3.

На овој начин ЦРИПР собра подетални информации за секој од проектите и во тој процес имаше активна комуникација со сите засегнати страни во врска податоци/ информации кои недостасуваа и/или обезбедување на појаснувања за проектот.

Сите проекти, потоа беа класифицирани во соодветната Стратешка Цел/ Приоритет и Мерка пратејќи го форматот на Акциониот План 2021 – 2026 за спроведување на Програмата за развој на ИПР. Табелата со Акциониот План 2023 е дадено во Прилог 3.

Во Акциониот План се разликуваат 6 типа на проекти и истите се означени со различна арбитрарно избрана боја заради полесна навигација, и тоа проекти што се:

- Приоритет во Стратегија за регионален развој на РСМ 2021 - 2031
- Проект во Акционен план 2023 што се спроведува од страна на ЦРИПР
- Проект во Акционен план 2023 за кој има буџет, но НЕМА обезбедно извори на финансирање
- Проект во Акционен план 2023 за кој има буџет и ИМА обезбедно извори на финансирање
- Проект кој се однесува на родовите аспекти
- Проекти од Акциониот План 2021 - 2026 за кој НЕМА буџет и НЕМА обезбедено извори на финансирање

Процесот за изработка на Акциониот план за 2023 година се спроведе во рамки на предвидените законски рокови.

3. Стратешки цели, приоритети и мерки за спроведување на приоритетите на регионалниот развој на Источниот регион за 2023 година

Програмата за развој на Источниот плански регион 2021 – 2026 е базирана на основниот концепт на политиката на регионален развој: развивање и спроведување на полицентричен модел на развој и поаѓа од насоките за развој на регионот опишани во националната Стратегија за рамномерен регионален развој 2021 – 2031 како и од развојните цели и приоритети на општините во рамки на регионот. Во согласност со законската регулатива, оваа Програма, а со тоа и Акциониот План 2023 како нејзин составен дел, има за цел да обезбеди:

- Одржлив развој на конкурентна и иновативна регионална економија
- Обезбедување на квалитетни и инклузивни социјални, образовни и здравствени услуги
- Одржливо управување со животната средина и природните ресурси
- Поголема конкурентност на земјоделството и подобар квалитет на живот во руралните средини
- Понатамошно зацврстување на Источен плански регион како атрактивна туристичка дестинација.

Во процесот на изработка на Програмата за развој на ИПР 2021 – 2026 беше утврдена развојната визија на регионот која гласи:

Источен плански регион е конкурентна и динамична средина во која се искористуваат потенцијалите, развиваат квалитетни човечки ресурси, се води грижа за одржливиот развој со задоволни и среќни луѓе.

Врз основа на SWOT анализата и утврдената визија, 21 приоритети во остварувањето на среднорочните стратешки цели на развојот се прикажани во Табела 1.

Табела 1. Стратешки цели и приоритети во Програмата за развој на ИПР 2021 - 2026

Стратешки цели	Приоритети
Стратешка Цел: 1: Развој на конкурентна и иновативна регионална економија, преку осовременување на инфраструктурата, привлекување на инвестиции и работна сила прилагодена на потребите на пазарот на трудот	Приоритет 1.1: Поттикнување на домашните инвестиции и привлекување на странски инвестиции во сектори со конкурентска предност
	Приоритет 1.2: Подобрување на конкурентноста и иновацискиот потенцијал на постојните претпријатија
	Приоритет 1.3: Поттикнување на претприемништвото и самовработувањето
	Приоритет 1.4: Подобрување на просторното и урбанистичко планирање и осовременување на инфраструктурата
	Приоритет 1.5: Постигнување на поголема продуктивност и конкурентност на работната сила преку унапредување на нејзините вештини и компетенции
Стратешка Цел 2 - Обезбедување на квалитетни и инклузивни социјални, образовни и здравствени услуги	Приоритет 2.1: Зајакнување на капацитетите за образование и социјална заштита
	Приоритет 2.2: Создавање услови за квалитетно образование
	Приоритет 2.3: Зголемување на социјалната инклузија на сите ранливи категории
	Приоритет 2.4: Подобрување на условите во здравствените установи во регионот
Стратешка цел 3 – Одржливо управување со животната средина и природните ресурси	Приоритет 3.1: Интегриран систем за управување со отпадот и промоција на циркуларна економија
	Приоритет 3.2: Управување со заштитени подрачја и заштита на биодиверзитетот
	Приоритет 3.3: Заштита на воздухот, водата и почвата
	Приоритет 3.4: Справување со последиците од климатските промени
	Приоритет 3.5: Промоција на енергетска ефикасност (ЕЕ) и искористување на обновливите извори на енергија (ОИЕ)
Стратешка цел 4 – Конкурентно земјоделство и подобар квалитет на живот во руралните средини	Приоритет 4.1: Зголемување на производствени капацитети преку воведување на нови технологии и практики за подобрување на конкурентноста на земјоделското производство
	Приоритет 4.2: Воспоставување на агро-индустриска зона за Источниот регион

	Приоритет 4.3: Промоција на родова еднаквост и диверзифицирање на економските активности во руралните средини
	Приоритет 4.4: Подобрување на квалитетот на живот во селата, подрачјата со специфични развојни потреби и подрачја во фаза на сериозна депопулација
Стратешка цел 5 – Зацврстување на Источен плански регион како атрактивна туристичка дестинација	Приоритет 5.1: Зајакнување на капацитетите за развој на туризмот
	Приоритет 5.2: Подобрување на туристичката инфраструктура во регионот
	Приоритет 5.3: Создавање и промоција на интегрирана регионална туристичка понуда

Со мерките предвидени ќе се искористат силните страни како основа за реализација на можностите за развој кои стојат на располагање на регионот, со едновремен обид за надминување на слабостите и амортизација на заканите како пречка за развојот на регионот.

Инструментите за поддршка на развојот (национални и меѓународни) во 2023 година ќе бидат искористени за постигнување на одржлив развој преку подобрување и унапредување на инфрастуктурните услови, заштита на животната средина, подобрување на условите за развој на претприемништвото, инвестирање во човечките капацитети, зголемување на искористеноста на природните ресурси во регионот во насока на зголемување на енергетската ефикасност, развој на регионални културни иницијативи, меѓународна соработка и преку потесно поврзување на засегнатите страни во регионот во сите релеванти области за развој на истиот.

Акциониот план за имплементација за стратешките цели и приоритети на Програмата за развој на Источниот плански регион во 2023 година дава преглед на мерките и активностите кои Центарот за развој на Источниот плански регион заедно со другите чинители на регионалниот развој планира да ги оствари согласно ресурсите што ги поседува и достапните финансиски средства неопходни за спроведување на поединечните активности, а во согласност со насоките дадени од страна на носителите на одлуките за рамномерен регионален развој на регионално и национално ниво. Сето тоа ќе биде следено преку конкретни индикатори за изведба коишто ќе произлегуваат од соодветни извори на информации за нивна верификација.

Предложените индикатори за следење на спроведувањето на мерките во рамките на Стратешките цели од Програмата за развој на Источниот регион 2021 – 2026 се прикажани во Табелата 2 подолу.

Табела 2. Стратешки цели и индикатори во Програмата за развој на ИПР 2021 - 2026

Стратешки цели	Индикатори
Стратешка Цел 1 - Развој на конкурентна и иновативна регионална економија, преку осовременување на инфраструктурата,	1.1. Структура на бруто домашен производ по глава жител (%) 1.2. Структура на бруто додадена вредност (%) 1.3. Структура на инвестиции во основни средства (%) 1.4. Број на активни деловни субјекти по региони 1.5. Процент од вкупно одобрените проекти на ФИТР по плански региони (%) 1.6. Стапка на слободни работни места (%)

привлекување на инвестиции и работна сила прилагодена на потребите на пазарот на трудот	1.7. Густина на регионалната патна инфраструктура (km'/1000 km2) 1.8. Локална патна инфраструктура (km') 1.9. Стапка на активност млади (%) 1.10. Процент од населението покриено со јавен водовод (%) 1.11. Процент од населението покриено со систем за собирање на отпадни води (%) 1.12. Процент од населението покриено со систем за третман на отпадни води (%) 1.13. Вкупна должина на водоводна мрежа која треба да биде обновена (km) 1.14. Население поврзано со систем за одведување на урбани отпадни води 1.15. Популација поврзана со систем за пречистување отпадни урбани води (еквивалент жители) 1.16. Број на усвоени просторни планови на регион/год. 1.17. Број на усвоени просторни планови на општина/год. 1.18. Број на усвоени урбанистички планови/год.
Стратешка Цел 2 - Обезбедување на квалитетни и инклузивни социјални, образовни и здравствени услуги	2.1. Просечно исплатена нето-плата по вработен (во денари) 2.2. БДП по вработен (во милиони денари) 2.3. Стапка на активност (%) 2.4. Стапка на вработеност (%) 2.5. Стапка на невработеност (%) 2.6. Стапка на сиромашни лица, % од населението, по плански региони 2.7. Комбиниран индикатор (AROPE), стапка на сиромашни или социјално исклучени лица, %, по плански региони 2.8. Стапка на млади лица (15-29 години) кои не се вработени ниту се вклучени во процесот на образование или обука (NEET), %, по плански региони 2.9. Деца на возраст од 0 до 5 години во детски градинки, (%), по плански региони 2.10. Корисници на гарантирана минимална помош над 18 години, на 000 население, по плански региони 2.11. Број на општи матични лекари на 1.000 осигуреници, по плански региони 2.12. Број на матични гинеколози на 1.000 жени осигуреници, по плански региони 2.13. Број на матични стоматолози на 1.000 осигуреници, по плански региони 2.14. Број на засолништа за жртви на родово засновано насилство 2.15. Формирани регионални центри за стручно образование и обука

Стратешка цел 3 – Одржливо управување со животната средина и природните ресурси	3.1. Дополнителен инсталиран капацитет од ОИЕ (MW) 3.2. Потрошувачка на енергија во домаќинствата по жител (kWh/жител) 3.3. Број на изградени регионални депонии и нивни составни делови за управување со отпад 3.4. Процент (%) на рециклиран отпад (кг) од вкупниот комунален отпад (кг) 3.5. Број на нови заштитени подрачја 3.6. Број на подготвени општински стратегии за климатски промени
Стратешка цел 4 – Конкурентно земјоделство и подобар квалитет на живот во руралните средини	4.1. Учество на обработливата во земјоделската површина 4.2. Застапеност I и II класа од вкупниот број стопанства 4.3. Степен инвестирање од бруто додадена вредност = Просечни годишни инвестиции земјоделство/Просечна годишна бруто додадена вредност земјоделство 4.4. Учество на земјоделски стопанства кои можат да вршат наводнување = Број на земјоделски стопанства што можат да вршат наводнување/Вкупен број на земјоделски стопанства 4.5. Процентуално учество на жени носители на индивидуални стопанства = Број на индивидуални стопанства носител жена/Вкупен број на носители на индивидуални стопанства 4.6. Процентуално учество на жени во сезонската работна сила = Број жени сезонска работна сила/вкупен број на сезонска работна сила 4.7. Учество на населението од регионот во вкупното население во државата (%) 4.8. Густината на населеност го означува бројот на населението кое живее на одредена територија (жит./km²) 4.9. Стапка на природен прираст = разликата од наталитетот и морталитетот во однос со вкупниот број на населението (‰) 4.10. Тоталната стапка на фертилитет 4.11. Учество на млада популација до 14 години во вкупното население (%)
Стратешка цел 5 – Зацврстување на Источен плански регион како атрактивна туристичка дестинација	5.1. Број на активни деловни субјекти по региони 5.2. Број на легла 5.3. Број на соба 5.4. Туристи по плански региони (домашни/странски) 5.5. Ноќевање на туристи, по плански региони (домашни/странски)

Поради опсежност, Приоритетите, мерките и соодветните индикатори од Програмата за развој на ИПР 2021 – 2026 се дадени во Прилог 2.

4. Приоретизирање на мерките/ проектите според нивото на значење и итност за нивното извршување за дадениот период (вклучително и финансиски трошоци и човечки ресурси)

Бројот на различни типови на проекти во Акциониот План 2023 по Стратешки Цели се дадени во Табела 2023.

Табела 3. Број на проекти по Стратешки Цели

Проекти	СЦ1	СЦ2	СЦ3	СЦ4	СЦ5	ВКУПНО
Проекти во Акционен план 2023 што се спроведуваат од ЦРИПР	6	1	3	3	5	**18**
Проекти во Акционен план 2023 за кои има буџет, но НЕМА обезбедено извори на финансирање	5	2	5	3	5	**20**
Проекти во Акционен план 2023 за кои ИМА буџет и ИМА обезбедено извори на финансирање	6	2	0	4	5	**17**
Проекти што се приоритети во Стратегија за регионален развој на РСМ 2021 – 2031	19	3	15	6	1	**44**
Проекти што се однесуваат на родовите аспекти	10	5	8	5	5	**33**
Проекти од Акциониот План 2021 - 2026 за кој НЕМА буџет и НЕМА обезбедено извори на финансирање	86	68	60	42	52	**308**
СЕ ВКУПНО	**132**	**81**	**91**	**63**	**73**	**440**
	30,00%	***18,41%***	***20,68%***	***14,32%***	***16,59%***	***100%***

Вкупниот број на проекти во Акциониот План 2023 изнесува 440, од кои најголем дел, вкупно 132 или 30% се однесуваат на Стратешка Цел: 1: Развој на конкурентна и иновативна регионална економија, преку осовременување на инфраструктурата, привлекување на инвестиции и работна сила прилагодена на потребите на пазарот на трудот. Дополнително, овие проекти заедно со проектите од Стратешка цел 5 - Зацврстување на Источен плански регион како атрактивна туристичка дестинација се во зрела фаза и најмногу за нив има подготвена техничка документација, а одговорните институции за нивно спроведување (пред сè, единиците на локалната самоуправа) имаат на располагање најмногу финансиски и човечки ресурси за нивно спроведување.

Бројот на проекти што се однесуваат на преостанатите стратешки цели се приближно рамномерно распоредени во опсег од 63 до 91 проекти, односно од 14,3% до 20,7%. Притоа на Стратешка Цел 4 - Конкурентно земјоделство и подобар квалитет на живот во руралните средини отпаѓаат 63 (14,32%), додека на Стратешка Цел 3 - Одржливо управување со животната средина и природните ресурси отпаѓаат 91 (20,68%) проекти.

За да се обезбеди поврзаност на Програмата за развој на ИПР 2021 – 2026 со Стратегија за регионален развој на РСМ 2021 – 2031, во табелата се внесени и 44 приоритетни проекти кои ги спроведуваат надлежните министерства и агенции на национално ниво.

Во Акциониот План се внесени и 33 приоритетни проекти што се однесуваат на родовите аспекти, а кои го рефлектираат пристапот на родово одговорно буџетирање прифатен уште при изработката на Програмата за развој на ИПР 2021 – 2026.

Во Акциониот План 2023 се внесени и 308 проекти од Акциониот План 2021 - 2026 за кој НЕМА буџет и НЕМА обезбедено извори на финансирање, а кои сочинуваат 70% од вкупниот број на проекти кој изнесува 440. Истите треба да им послужат на различните засегнати страни како појдовна основа за формулирање на нивните проектни идеи.

Притоа треба да се напомене дека останатите засегнати страни, како што е приватниот сектор спроведува проекти (на пр. финансирани преку ИПАРД, ФИТР и сл.), но потешко споделува информации вклучително и за финансиските средства, додека граѓанскиот

сектор генерира идеи за проекти, но има потешкотии во обезбедување на финансиски средства за подготовка и кофинансирање на самите проекти.

5. Финансиски план на стратешки цели, приоритети и мерки и изворите за нивно финансирање

Во Акциониот План 2023 се внесени 55 проекти од Акциониот План 2021 - 2026 за кој има дефинирано буџет, а кои приближно сочинуваат 12,5% од вкупниот број на проекти. За 20 проекти или приближно 36% во моментот на изработка на Акциониот План 2023 нема обезбедено извори на финансирање. Најголем број на проектите за кои има дефинирано буџет се во Стратешка Цел 1 (вкупно 17 или речиси 31%) и Стратешка цел 5 (вкупно 15 или 27%). Истите се дадени во Табела 4, и тоа распределени по Стратешки Цели.

Табела 4. Број на проекти за кои има дефиниран буџет распределени по Стратешки Цели

Проекти	СЦ1	СЦ2	СЦ3	СЦ4	СЦ5	ВКУПНО
Проекти во Акционен план 2023 што се спроведуваат од ЦРИПР	6	1	3	3	5	**18**
Проекти во Акционен план 2023 за кои има буџет, но НЕМА обезбедено извори на финансирање	5	2	5	3	5	**20**
Проекти во Акционен план 2023 за кои ИМА буџет и ИМА обезбедено извори на финансирање	6	2	0	4	5	**17**
СЕ ВКУПНО	**17**	**5**	**8**	**10**	**15**	**55**
	30,91%	***9,09%***	***14,55%***	***18,18%***	***27,27%***	***100%***

За проектите за кои има дефинирано буџет, направен е финансиски план по Стратешки Цели и Приоритети од Програмата за развој на ИПР 2021 – 2026. Финансискиот план е прикажан во Табела 5 подолу.

Табела 5. Финансиски план според Стратешки Цели и Приоритети за проектите за кои има дефиниран буџет

	Приоритет1	Приоритет2	Приоритет3	Приоритет4	Приоритет5	ВКУПНО (МКД)	(%)
СЦ1	4.248.036	0	0	211.438.958	1.200.000	**216.886.994**	25,30%
СЦ2	0	0	61.800.657	8.302.500		**70.103.157**	8,18%
СЦ3	66.000.000	0	89.114.569	0	20.005.254	**175.119.823**	20,43%
СЦ4	0	14.593.244	3.700.000	47.009.165		**65.302.409**	7,62%
СЦ5	0	213.251.934	116.451.848			**329.703.781**	38,47%
					СЕ ВКУПНО	**857.116.165**	**100%**

Вкупната вредност на вкупно 55 проекти за кои има дефиниран буџет изнесува 857.116.165 МКД или приближно 14 милиони евра. Најголем дел од потребниот буџет е алоциран на Стратешка Цел 5: Зацврстување на Источен плански регион како атрактивна туристичка дестинација во износ од 329.703.781 МКД или приближно 38,5%, односно приближно 5,36 милиони евра што повторно ги изразува приоритетите на регионот.

Приближно 25% или вкупно 216.886.994 МКД, односно речиси 3,53 милиони евра се потребни за Стратешка Цел 1: Развој на конкурентна и иновативна регионална економија, преку осовременување на инфраструктурата, привлекување на инвестиции и работна сила прилагодена на потребите на пазарот на трудот што повторно ги рефлектира потребите на Источниот регион.

Најголема поединечна вредност по приоритети се алоцирани на Приоритет 5.2. Подобрување на туристичката инфраструктура во регионот во износ од 213.251.934 МКД или приближно 3,47 милиони евра и Приоритет 1.4. Подобрување на просторното и урбанистичко планирање и осовременување на инфраструктурата во износ од 211.438.958 МКД или приближно 3,44 милиони евра. Како трет најважен приоритет се јавува Приоритет 5.3. Создавање и промоција на интегрирана регионална туристичка понуда во износ од 116.451.848 МКД или приближно 1,9 милиони евра.

Како што може да се види од Табелата 5, за 8 од 21-те приоритети нема алоцирано средства и тоа за: П1.2; П1.3; П2.1; П2.2; П3.2; П3.4; П4.1; и П5.1.

Во Табела 6 е даден преглед на 385 проекти за кои нема дефиниран буџет и/или нема информации. Тука се внесени покрај проектите од Акциониот План 2021 – 2026 на Програмата за развој на Источен плански регион, и проектите што се приоритети во Стратегија за регионален развој на РСМ 2021 – 2031 кои ги спроведуваат националните институции и за кои воглавно недостасуваат информации, како и проектите што се однесуваат на родовите аспекти за кои нема дефиниран буџет.

Сепак Акциониот План 2023 треба да биде динамичен документ кој треба постојано да се ажурира и доколку се добијат дополнителни информации за одредени проекти истиот може да се ажурира.

Табела 6. Број на проекти по Стратешки Цели за кои нема дефиниран буџет и/или нема информации

Проекти	СЦ1	СЦ2	СЦ3	СЦ4	СЦ5	ВКУПНО
Проекти што се приоритети во Стратегија за регионален развој на РСМ 2021 – 2031	19	3	15	6	1	**44**
Проекти што се однесуваат на родовите аспекти	10	5	8	5	5	**33**
Проекти од Акциониот План 2021 - 2026 за кој НЕМА буџет и НЕМА обезбедено извори на финансирање	86	68	60	42	52	**308**
СЕ ВКУПНО	**115**	**76**	**83**	**53**	**58**	**385**
	29,87%	***19,74%***	***21,56%***	***13,77%***	***15,06%***	***100%***

Како извори за финансирање на рамномерниот регионалниот развој (РРР) се: буџетот на државата, буџетите на единиците на локалната самоуправа (општините), фондовите на Европската Унија, другите меѓународни извори, донациите и спонзорствата од физички и правни лица и другите средства утврдени со закон. За поттикнување на РРР од државниот буџетот годишно треба да се издвојуваат средства во висина од најмалку 1% од бруто-домашниот производ на државата. Финансирањето на рамномерниот регионален развој од Буџетот на државата се врши и преку програми што се реализираат од страна на ресорните министерства и другите органи на државната управа. Значењето на програмите за поттикнување на рамномерниот регионален развој се утврдува врз основа на проценка за придонес на програмата за намалување на диспаритетите меѓу и во рамките на планските региони. Програмите задолжително го земаат во предвид степенот на развиеност на планските региони како еден од критериумите при доделување на средствата.

Со годишните програми за рамномерен регионален развој се уредува распределбата на средствата за поттикнување на рамномерен регионален развој утврдени во буџетот на РСМ.

Во Фискалната Стратегија за периодот 2023 – 2025 година утврдени се следните главни приоритети:

- Обезбедување забрзан и одржлив економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните;
- Справување со последиците предизвикани од светската пандемија предизвикана од корона вирусот;
- Успешно водење на пристапните преговори со Европската Унија;
- Развивање на одбранбена политика во функција на развојот, независноста, територијалниот интегритет, безбедноста на граѓаните и колективната безбедност;
- Владеење на правото, независност на правосудството, доследна и неселективна борба против криминалот и корупцијата со широка и обврзувачка транспарентност;
- Квалитетно образование достапно за сите, согласно побарувачката на пазарот на трудот, развој и унапредување на културата и спортот;
- Модерна и ефикасна јавна администрација, базирана на дигитализација која обезбедува квалитетни и брзи услуги за граѓаните и деловните субјекти;
- Целосно спроведување на Охридскиот рамковен договор, градење на граѓанска држава со етничка и социјална кохезија, врз принципите на меѓусебна толеранција и почитување; и
- Заштита на животната средина, зелен развој, намалување на аерозагадувањето и влијанието на климатските промени.

Клучни елементи на среднорочната фискална политика претставуваат редизајнирањето и подобрената структура на јавните финансии, преку зголемено учество на капиталните расходи, како и етапната фискална консолидација, преку намалување на буџетскиот дефицит како процентуално учество во БДП и тоа: 4,3% во 2022 година, 3,5% во 2023 година, 2,9% во 2024 година, 2,5% во 2025 година и 2,2% во 2026 година. Примарниот буџетски дефицит исто така континуирано ќе се намалува од 3,0% од БДП во 2022 година до постигнување на ниво на 1,2% во 2026 година. Со цел зајакнување на фискалната дисциплина, среднорочната фискална стратегија воведува лимити на буџетските расходи и лимити по буџетски корисници.

Акциониот план на Фискалната стратегија предвидува активности кои започнаа со реализација во 2021 и 2022 година, а се спроведуваат од страна на надлежните национални институции во следниот период до 2024 во функција на подобрување на управувањето со јавните инвестиции. Конкретно, реформите кои постепено се воведуваат се во насока на подобрување на планирањето, алокацијата и спроведувањето на јавните инфраструктурни проекти, што придонесува кон поголема усогласеност на буџетските алокации со инвестициските приоритети на Владата, подобрување на сеопфатноста на буџетската документација со цел таа да ги вклучува сите јавни расходи за капитални инвестиции и информации за финансиските потреби на тековни и нови проекти, воведување на надзор над портфолиото на јавни инвестиции на национално ниво што вклучува следење и управување со целокупниот ризик во реализацијата.

Новиот финансиски пакет 2021-2027 се очекува да има зголемување од 6% во однос на претходниот ИПА 2 пакет. Фокусот на ИПА 3 се повеќе фондови за инвестиции преку грантови и заеми и зголемена конвергенција. Исто така, со ИПА 3, фокусот на Европската Унија е ставен на соработката со ЕИБ и ЕБРД, но и другите меѓународни финансиски институции, кои ќе нудат ткн. „leverage“ заеми. ИПА 3 треба да придонесе кон спроведување на „Економскиот и инвестициски план за Западниот Балкан“ усвоен на мајскиот самит 2020 во Загреб, за поттикнување на динамично среднорочно закрепнување, создавање на работни места и зголемување на трговската размена

помеѓу земјите од Западен Балкан и ЕУ, преку финансирање на големи инфраструктурни проекти во секторите транспорт, животна средина, дигитализација и енергетика, кои имаат регионална важност и поврзување, како и проекти зрели за спроведување во наредните 5 години.
Користењето на средствата од ИПА 3 се врши на национално и на регионално ниво. Користењето на средствата преку Инструментот за претпристапна помош ИПА 3 за периодот 2021-2027 година, предвидува 5 ткн. прозорци и тоа:

- Прозорец 1: Владеење на правото, фундаментални права и демократија
- Прозорец 2: Добро владеење, усогласување на законодавството, добрососедски односи и стратешка комуникација
- Прозорец 3: Зелена агенда и одржлива поврзаност
- Прозорец 4: Конкуретност и инклузивен раст
- Прозорец 5: Територијална и прекугранична соработка

На национално ниво, пакетот на финансиски средства ќе се движи во рамките на досегашните 80-100 милиони евра на годишно ниво. Во рамките на националниот пакет, фокусот останува на почетокот на преговорите, на прилагодување на администрацијата на забрзаното темпо на реформи и на координативните механизми кои треба да го придвижат процесот на преговори, согласно новата методологија за преговори, групирањето во кластери и усогласување на преговорите со користењето на ИПА средствата за потребите на процесот на преговори и структурните реформи во целото општество. Висината на финансиски средства на национално ниво ќе зависи од спремноста на администрацијата да подготви релевантни и зрели проекти кои произлегуваат од потребите на процесот на ЕУ интеграција, политичка посветеност во спроведување на овие проекти, бидејќи ИПА 3 е натпревар помеѓу земјите кориснички (земјите од Западен Балкан и Турција) во рамките на т.н. фер распределба („fair share“).

На регионално ниво, голем дел од најавените ИПА 3 средства ќе се пласираат преку регионалните програми наменети за поддршка на секторите транспорт, животна средина, енергетика, социјална поддршка и дигитализација. Затоа, за овие сектори ќе биде важно успешно да ги спроведуваат своите долгорочно развиени стратегии во кои се дефинирани националните приоритети, но и трендовите кои произлегуваат од Европската агенда, како што се дигитализацијата, широкопојасниот и брз интернет, енергетските проекти и трансформација кон декарбонизација, обновливи извори на енергија, гасна инфраструктура, циркуларна економија, чиста животна средина, гаранции за приватниот бизнис и сообраќајна поврзаност, итн. На нашата земја и понатаму ќе и стојат на располагање средства од Инвестициската рамка за Западен Балкан по принципот на т.н. спојување („blending“) на грантови и заеми.

Предност за финансирање ќе имаат зрели проекти, спремни за брзо спроведување. Притоа, новата фискална стратегија ќе биде порелаксирана во однос на позајмувањето на капитал од меѓународните финансиски институции.

6. Идентификување на модели на интеракција помеѓу засегнатите страни во спроведување на Програмата

6.1. Регионални форуми

Спроведувањето на регионалните форуми претставува еден модел и форма на консултација при креирањето на годишните предлог листи на проекти и спроведување на истите, со што во процесот се вклучуваат релевантни чинители од планскиот регион. Регионалните форуми се платформа, односно консултативен механизам во кој на структуриран начин различните засегнати страни ги дефинираат и избираат

приоритетите. Со оваа алатка се овозможува надминување на актуелниот пристап и модел на одлучување каде преовладуваат приоритетите на одредени општини и многу малку проекти имаат регионална димензија. Со цел да се промени овој пристап, во процесот на идентификување на приоритетните прашања се користи и дополнителен механизам преку кој граѓаните и заедницата даваат свои идеи за решавање на проблемите во нивниот регион, и по потреба учествуваат во нивното спроведување.

6.2. е-Идеја

Како друг модел на вклучување и интеракција на засегнатите страни е инкорпорирање на платформата е-Идеја на веб страните на ЦРИПР, преку која засегнатите страни даваат свои идеи, предлози за проекти, како и коментари за планските документи во процесот на дизајнирање на истите. Платформата е дизајнирана имајќи го предвид начелото на отчетност, односно засегнатите страни да добијат повратна информација за статусот на нивниот предлог, коментар или идеја.

6.3. Директен контакт со засегнатите страни преку е-пошта за пополнување на структуиран прашалник

Трет модел на вклучување, кој беше искористен при изработка на Акциониот План (опишан во Методологијата погоре) е директен контакт со засегнатите страни преку е-пошта, на кои им беше испратен структуиран прашалник, преку кој засегнатите страни дадоа подетални информации за проектите што планираат да ги спроведат, временската рамка, изворите на финасирање и партнерската структура, итноста, итн. На овој начин ЦРИПР како одговорна институција за спроведување на Програмата/ Акциониот план, има подобар увид во активностите за секој поодделен проект, за нивото на спремност на проектот (на пр. достапност на техничка документација) како и за тоа дали се обезбедени изворите на финансирање, и доколку да, од кои извори.

7. Информирање на јавноста и алатки за транспарентност

Со алатките за транспарентност се воведуваат минимум стандарди за транспарентност и се создаваат услови за надминување на утврдениот недостаток на финансиска транспарентност во работењето на планските региони. Согласно чл. 10 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, Центарот за развој на Источниот плански регион (ЦРИПР) со воведување на алатките ги објавува и ажурира на нивните веб страни следните информации:

- ✓ Програма за развој на планскиот регион
- ✓ Акционен план за спроведување на Програмата
- ✓ Годишна листа на усвоени проекти
- ✓ Проекти за кои што се обезбедени средства за реализација, износ на средства, временска рамка, партнери,
  - Проекти во планскиот регион што се финансираат во тековната година од Буџетот на државата
  - Проекти во планскиот регион што се финансираат во тековната година со средства од ЕУ (на пр. ИПА Програмите за прекугранична соработка) и од други донатори
- ✓ Годишен извештај за спроведување на Програмата за развој на планскиот регион,
- ✓ Годишен извештај за работењето на Центарот за развој на планскиот регион,
- ✓ Одлуките донесени на седницата на Советот на планскиот регион, како наслови,
- ✓ Календар на настани кои што ги организира планскиот регион, вклучително и на Регионалните форуми,
- ✓ Информација за механизмот кој што се користи за вклучување на граѓаните - Регионалните форуми, со опис на чекорите, начинот на информирање на граѓаните, начинот на пријавување на нивното учество, очекувањата од

учеството на граѓаните, во смисла на кој начин тие можат да го дадат својот придонес и слично.

- ✓ Организација и вработени во Центарот за развој, одговорности и контакти,
- ✓ Список на бизнис асоцијации, граѓански организации, научни и образовни институции во планскиот регион,
- ✓ Општи податоци за главните развојни карактеристики и потенцијали на планскиот регион
- ✓ Општините во планскиот регион со контакти и линкови до нивните веб страници
- ✓ Линк до Бирото за рамномерен регионален развој, до Министерството за локална самоуправа, до најголемите донатори со кои што реализираат проекти,
- ✓ Листа на информации од јавен карактер и службено лице со контакти.

Особено внимание се посветува на финансиската транспарентност. Затоа сите финансиски документи во работењето на планскиот регион се целосно и разбирливо презентирани. Во рамките на веб страната на ЦРИПР постои јасно издвоен дел каде на прегледен се достапни сите информации за:

- ✓ усвоениот Финансиски план,
- ✓ завршните сметки,
- ✓ годишниот план за јавни набавки,
- ✓ целосни информации за секоја спроведена јавна набавка или линк кој што води директно до конкретната јавна набавка на единствениот електронски портал за јавни набавки.

Исто така, со минимум стандардите на транспарентност се опфаќа и процесот на подготовка на планските документи. Во таа насока на веб страната на ЦРИПР се објавени:

- ✓ Предлог програмата за развој на планскиот регион
- ✓ Предлог Акциониот план за спроведување на Програмата
- ✓ Предлог листите на проекти кои што се утврдуваат во консултација со засегнатите страни, врз основа на што може да се видат кои се адресираните потреби во регионот за тековната година, како и да се спореди кои од предлозите Советот ги има земено предвид при усвојувањето на конечната листа.
- ✓ Информации за спроведениот процес на консултација при утврдувањето на предлог листата на проекти за тековната година, за учесниците, како и применетиот модел на консултација.

8. Анализа на можните ризици

Во Табелата 8 се анализирани можните ризици при изработка и спроведување на Акциониот План 2023 вклучително и веројатноста истите да се случат и интензитетот на нивното влијание доколку се случат, а исто така идентификувани се можни мерки за ублажување на последиците.

Табела 8. Идентификација на можните ризици при при изработка и спроведување на Акциониот План 2023

#	Можни ризици	Веројатност да се случат (мала, средна, голема)	Влијание ако се случат (мало, средно, големо)	Мерки за ублажување на последиците
1.	Голем број на проекти во АП 2023 немаат обезбедено извори на финансирање	Средна	Средно	Активно барање на извори на финансирање од страна на одговорните институции/ организации
2.	Одреден број на проекти во АП 2023 немаат точен буџет туку проценка	Средна	Мало	Изработка на технички документации со предмер и пресметка за да се одредат точните износи
3.	Променети приоритети/ буџети на Програмите на ресорните министерства/ агенции поради глобалната криза	Средна	Средно	Активно следење на програмите на ресорните министерства; Интензивна двосмерна комуникација; Проактивен пристап на одговорните институции/ организации
4.	Доцнење при одобрување на проектите од страна на ресорните министерства / агенции	Средна	Средно	Темелна и навремена подготовка на проектните предлози; Интензивна двосмерна комуникација; Проактивен пристап на одговорните институции/ организации
5.	Доцнење на одобрувањето на Програмите од ЕУ ИПА 3 2021 - 2027	Мала	Средно	Интензивна двосмерна комуникација; Проактивен пристап на одговорните институции/ организации
6.	Преклопување на дел од проектите што се спроведуваат од различни засегнати страни	Мала	Мало	Подобра координација и меѓусебно информирање на засегнатите страни
7.	Засегнатите страни од регионот не доставуваат податоци за спроведените проекти до ЦРИПР	Средна	Средно	Подобра координација и меѓусебно информирање на засегнатите страни
8.	ЦРИПР нема податоци за статусот на проектите што се спроведуваат од страна на ресорните министерства/ агенции, а кои се наведени како приоритетни во националната Стратегија за рамномерен регионален развој 2021 - 2031	Средна	Средно	Проактивен пристап на ЦРИПР во барање на информации за статусот на проектите; Проактивно вклучување на СРИПР; Подобра координација и меѓусебно информирање
9.	Засегнатите страни од регионот немаат интерес за	Мала	Средно	Информирање на засегнатите страни од

	спроведување на проекти од АП 2023			страна на ЦРИПР
10.	Во АП 2023 преовладуваат приоритетите на одредени општини	Мала	Средно	Вклучување на сите засегнати страни при одлучување за приоритетите; Објавување на АП 2023 на веб страницата на ЦРИПР
11.	Многу малку проекти во АП 2023 имаат регионална димензија и влијание	Мала	Средно	Дефинирање на критериуми за проекти со регионална димензија; Презентирање на добри практики – спроведени проекти со регионална димензија и влијание

9. Надлежни институции за спроведување на мерките на регионалниот развој

Законот за рамномерен регионален развој како носители на регионалните развојни политики ги дефинира: Владата на РСМ, Советот за рамномерен регионален развој на РСМ, Министерството за локална самоуправа и Советот за развој на планскиот регион, додека пак во планирањето на регионалниот развој и спроведувањето на планските документи за регионален развој учествуваат и Бирото за регионален развој, Центарот за развој на Источниот плански регион и 11-те единици на локалната самоуправа во рамките на Источниот плански регион: Берово, Виница, Делчево, Карбинци, Зрновци, Кочани, Македонска Каменица, Пехчево, Пробиштип, Чешиново-Облешево и Штип.

Советот за развој на Источниот плански регион (СРИПР) е одговорен за креирање на развојната политика на планскиот регион преку креирање на стратешките документи за регионален развој, организирање и координација на активностите за следење и оценување на спроведувањето на планските документи за регионален развој, координација на активностите на единиците на локална самоуправа, државните институции во рамките на регионот коишто дејствуваат во областа на регионалниот развој и здруженијата на граѓани, како и промоција на прекуграничната соработка со региони од други земји врз основа на заеднички интереси.

Центарот за развој на Источниот плански регион (ЦРИПР) е основан од страна на единиците на локална самоуправа од Источниот плански регион со цел вршење на стручни работи од значење за регионалниот развој. ЦРИПР ги изготвува планските документи и подготвува и имплементира проекти за развој на Источниот регион обезбедувајќи истовремено и стручна помош за едниниците на локална самоуправа при изготвување на нивните плански документи. За својата работа ЦРИПР одговара пред СРИПР.

Единиците на локална самоуправа се надлежни за обезбедување информации и ресурси за квалитетна подготовка и имплементација на регионалните проекти, а исто така и за ефективна реализација на локалните проекти, како и оние наменети за развој на урбаните подрачја, подрачјата со специфични потреби и развој на селата.

Одржлив регионален развој се постигнува врз основа на целосна институционална координација за ефикасно искористување на достапните финансиски средства врз основа на што се овозможува спроведување на развојните регионални програми, во овој случај, Програмата за развој на Источниот плански регион. Оттука, со овој Акционен План за 2023 година се создава подлогата за ефикасно функционирање на системот за поддршка на регионалниот развој на Источниот плански регион којшто

вклучува и елементи на поттикнување на соработка со граѓанскиот и приватниот сектор и претставува оперативна рамка за соработка со соодветните министерства, владини институции, донатори и другите засегнати страни во спроведувањето на политиката за регионален развој.

10. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Овој Акционен план за 2023 година за спроведување на Програмата за развој на Источен плански регион 2021-2026, влегува во сила со денот на неговото донесување

Совет за развој на Источен плански регион
Претседател
Љупчо Папазов

_____

ПРИЛОГ 1. АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА 2023 ГОДИНА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВОЈ НА ИСТОЧИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН 2021 - 2026

Стратешка Цел 1: Развој на конкурентна и иновативна регионална економија, преку осовременување на инфраструктурата, привлекување на инвестиции и работна сила прилагодена на потребите на пазарот на трудот				
Приоритет 1.1.: Поттикнување на домашните инвестиции и привлекување на странски инвестиции во сектори со конкурентска предност				
Мерка	*Активност/ проект*	*Буџет (МКД)*	*Временска рамка*	*Одговорна институција*
1.1.1. Идентификување на сектори со конкурентска предност и спроведување на процес за паметна специјализација				
	Подготовка на студии и анализи за идентификување на индустриите со потенцијал за развој на регионот	-	2022-2023	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Високообразовни институции; Организации за поддршка на претпријатија
	Спроведување на процес за паметна специјализација во идентификуваните индустрии со потенцијал	-	2022-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Високообразовни институции; ТИРЗ; Претпријатија; Организации за поддршка на претпријатија
	Подготовка на стратегија за паметна специјализација во идентификуваните индустрии со потенцијал	-	2022-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Високообразовни институции; ТИРЗ; Претпријатија; Организации за поддршка на претпријатија
1.1.2. Промоција на регионот, неговите конкурентски предности и инвестициски можности				
	Подготовка на датабаза на понуда на слободни парцели и неискористени индустриски објекти во регионот	-	2023-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Влада; Invest Северна Македонија;
	Изработка на технички документации за унапредување и промоција на конкурентските предности на ИПР	4.248.036,00	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Подготовка на промотивни материјали, аудио/видео материјали и веб страни / профили на социјални медиуми за промоција	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Организирање на настани за промоција на регионот, неговите конкурентски предности и инвестициски можности потенцијални инвеститори	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Влада; Invest Северна Македонија;
1.1.3. Подобрување на инвестициската клима и овозможување на погодности за домашни инвеститори				
	Креирање упатство-информирање за можности за воведување на постојни и нови технологии/сервиси за домашните претпријатија	-	2023-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Високообразовни институции;

	Презентирање на планираните просторни услови на заинтересирани инвеститори за инфраструктурни проекти, станбен и деловен простор	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; ТИРЗ; Invest Северна Македонија;
	Презентирање на дополнувања, промени, новитети во ДУП и предфинални планови за усвојување	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; ТИРЗ;
	Поддршка на инвеститорите во процесот на спроведување на инвестицијата	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; ТИРЗ; Invest Северна Македонија;
	Изградба на инфраструктура во ТИРЗ и општинските зони	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; ТИРЗ;
1.1.4. Вмрежување на релевантните регионални, локални и национални институции за привлекување на домашни и странски инвестиции во ТИРЗ и општинските зони				
	Идентификување на заеднички иницијативи од страна на релевантните регионални, локални и национални институции за привлекување на домашни и странски инвестиции	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Високообразовни институции; ТИРЗ; Претпријатија; Организации за поддршка на претпријатија
	Формирање на регионално тело „Инфо берза“ за побарување на работна сила, стоки и услуги	-	2023-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; ТИРЗ; Претпријатија; Организации за поддршка на претпријатија
Приоритет 1.2.: Подобрување на конкурентноста и иновацискиот потенцијал на постојните претпријатија				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
1.2.1. Воведување на нови технологии и иновации во претпријатијата				
	Подготовка на анализи за идентификување на потребите на домашните претприемачи со посебен фокус на жени и млади	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; Приватни претпријатија; Министерство за економија; АППРСМ; АВРСМ;
	Поддршка за спроведување на проекти за воведување на стандарди (со посебен фокус на жени и млади)	-	2022-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Организации за поддршка на претпријатија; Граѓански организации; Претпријатија
	Поврзување и соработка на претпријатијата и центрите на знаење (универзитети, научно-истражувачки центри и сл.) за развој и комерцијализација на иновации	-	2022-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Високообразовни институции; Претпријатија; Организации за поддршка на претпријатија; Претпријатија

1.2.2. Зајакнување на капацитетот на претпријатијата за пристап до фондовите за подобрување на конкурентноста и иновацискиот потенцијал				
	Подготовка на анализи на проектите аплицирани на претходните повици на ФИТР (сектори, тип на иновации, и сл.)	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Претпријатија; Организации за поддршка на претпријатија; ФИТР; АППРСМ; АФПЗРР; граѓански организации
	Организирање на едукативни настани за иновативност за претпријатијата	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатија; ФИТР, Високообразовни институции; Министерство за економија; Претпријатија
	Подготовка на апликации за повиците на ФИТР, и др. извори на финансирање (АППРСМ, АФПЗРР, итн.)	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатија; Претпријатија
1.2.3. Поттикнување на деловна соработка на истражувачките центри, деловните субјекти, организациите за поддршка и други засегнати страни преку формирање на кластери				
	Организирање на информативни средби за презентација на иновации, знаење и трендови во идентификуваните сектори со потенцијал од домашни и меѓународни истражувачки центри	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатија; ФИТР, Високообразовни институции; Министерство за економија; МОН; Претпријатија
	Организација на настани за вмрежување на истражувачки центри, деловните субјекти, организациите за поддршка и други засегнати страни	-	2022-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатија; ФИТР, Високообразовни институции; МОН
	Формирање на кластери во секторите што се одредени врз основа на анализите	-	2023-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатија; Високообразовни институции; Претпријатија
	Зајакнување на капацитетите, поддршка за спроведување на проекти и вмрежување на кластерите	-	2023-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатија;

1.2.4. Заштита и брендирање на производи препознатливи за регионот				
	Презентирање на постапка за брендирање и заштита на потеклото на производите на потенцијални корисници во регионот	-	2023-2024	ЦРИПР; ЛАГ-ови;
	Спроведување на постапки за заштита на производите од регионот (на пр. Беровско сирење)	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЛАГ-ови; Министертсво за економија; АППРСМ; МЗШВ; АФПЗРР;
1.2.5. Зголемување на извозот и подобрување на конкурентноста на извозно ориентираните претпријатија				
	Организирање на обуки и советување на извозно ориентирани претпријатија	-	2023-2024	ЦРИПР; Invest Северна Македонија; БЦ при ЦРИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатија;
	Развивање на онлајн алатки, организирање и учество на настани (саеми, деловни мисии, и сл.) за извозна промоција на претпријатијата	-	2023-2026	ЦРИПР; Invest Северна Македонија; БЦ при ЦРИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатија;
1.2.6 Поддршка на бизнис секторот за справување со последиците од пандемијата Ковид-19				
	н/с			
Приоритет 1.3: Поттикнување на претприемништвото и самовработувањето				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
1.3.1. Подобрување на деловното опкружување за старт-апи и претприемништво				
	н/с			
1.3.2. Поддршка за претприемнички активности и самовработување на млади, жени и ранливи групи				
	Давање на обуки преку воспоставување соработка со провајдери на образование и обука и поддршка на жените, младите и другите ранливи групи кои сакаат да основаат свое претпријатие	-	2023-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; Стопански комори; Организации за поддршка на претприемништво;
	Развивање и реализирање на советодавни услуги за старт-апи и претприемачи - млади, жени и ранливи групи	-	2023-2024	БЦ при ЦРИПР; Граѓански организации; Стопански комори; Организации за поддршка на претприемништво;
	Стекнување на нови работни вештини преку преквалификација и доквалификација	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; АВРСМ; Граѓански организации; Стопански комори; Организации за поддршка на претприемништво;
	Активни мерки за самовработување на млади, жени и ранливи групи	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; АВРСМ;

	Поддршка за регистрирање на нови претпријатија основани од жени, млади и луѓе од ранливи категории	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Министерство за економија; АППРСМ;
	Подготовка и поднесување на апликации од старт-апи и претприемачи спрема меѓународни и национални фондови	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; Стопански комори; Организации за поддршка на претприемништво;
1.3.3. Поттикнување на вработување на лица со низок степен на образование				
	Стекнување на нови работни вештини преку преквалификација и доквалификација	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; АВРСМ; Граѓански организации; Стопански комори; Организации за поддршка на претприемништво;
	Организација на настани за вмрежување на лицата со низок степен на образование со претпријатија кои бараат работна сила со низок степен на образование	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; АВРСМ;
	Стимулации за претпријатија што вработуваат лица со низок степен на образование	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Министерство за економија; АППРСМ;
	Развивање на општински програми за општо корисна работа за вработување на лица со низок степен на образование	-	2023-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; МТСП; Граѓански организации;
1.3.4. Подобрување на искористеноста на природните и културно историските знаменитости за нови услужни бизниси				
	Мапирање на природните и културно историските знаменитости и заинтересираните лица каде постои можност/ инфраструктура за нови услужни бизниси	-	2023-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претприемништво;
	Организација на настани за вмрежување	-	2022-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претприемништво; Граѓански организации;
	Формирање на кластер од услужни бизниси кои подржуваат промоција на културни и историски знаменитости (отворање на сувенирници на локалитетите, поддршка за туристички водичи)	-	2023-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претприемништво; Граѓански организации;
1.3.5. Формирање, зајакнување и вмрежување на организации за поддршка и поттикнување на претприемништвото и самовработувањето				
	Воведување на интерни процедури во организации за поддршка на претприемништвото	-	2022-2024	Организации за поддршка на претприемништво;

	и самовработувањето			
	Изработка на каталог и давање на советодавни услуги претприемачи млади и жени	-	2023-2024	Организации за поддршка на претприемништво;
	Организација на настани за вмрежување, идентификување и спроведување на заеднички иницијативи на организациите за поддршка на старт-апи и поттикнување на претприемништвото	-	2023-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР;
	Организирање на локални и регионални форуми на заедницата	-	2021-2016	ЦРИПР; МЛС; СДЦ;
1.3.6. Стимулирање на социјално претприемништво				
	Организирање на настани и онлјан алатки за промоција и организирање на обуки за социјално претприемништво	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации;
	Поддршка за формирање на социјални претпријатија со посебен фокус на жени од ранливи категории (жените Ромки и жените од руралните средини)	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации;
1.3.7. Промовирање на родова еднаквост и следење на претприемничката активност според пол				
	Спроведување на родово-базирани анализи во дејностите побарувани од локалната бизнис заедница	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Министерство за економија; АППРСМ;
	Обезбедување на поддршка врз основа на анализите за следење на претприемничката активност во регионот со посебен фокус на жени и млади.	-	2023-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Министерство за економија; АППРСМ;
Приоритет 1.4: Подобрување на просторното и урбанистичко планирање и осовременување на инфраструктурата				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
1.4.1. Изработка на студии, просторно - урбанистичка и техничка документација				
	Изработка на просторни планови за општини во Источен регион	-	2021-2026	Агенција за просторно планирање на РСМ; Општини во ИПР; ЦРИПР
	Воспоставување на систем за собирање и анализирање на родово-разделени податоци во контекст на потребите на различни сектори	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Изработка и презентација на нови урбанистички планови (ГУП, ДУП и друга урбанистичка документација)	-	2021-2026	Општини во ИПР; Агенција за просторно планирање на РСМ; МТВ;
	Изработка на планска документација за изградба на бањолошки центар во ИПР	900.000,00	2023-2024	ЦРИПР

	Програма за финансиска поддршка на руралниот развој за обнова и развој на села – Изработка на Урбанистички планови за селата	-	2021-2026	ЦРИПР; АФПЗРР; Општини во ИПР;
	Изработка на Урбанистички планови за села во ИПР	11.443.047,00	2023-2024	ЦРИПР
	Дополнување и презентација на веќе постоечките урбанистички планови	-	2023-2024	Општини во ИПР; Агенција за просторно планирање на РСМ; МТВ;
	Подготовка на физибилити студии, анализи и други студии за просторно и урбанистичко планирање	-	2023-2024	Општини во ИПР; Агенција за просторно планирање на РСМ; МТВ;
	Изработка на урбанистичко плански документација, Мастер план за изградба на ски центар на Царев Врв	20.000.000,00	2023-2024	ЦРИПР
	Изработка на технички документации за локални и регионални инфраструктурни проекти	-	2023-2024	Општини во ИПР; Агенција за просторно планирање на РСМ; МТВ;
	Изработка на подземни катастри за постоечка патна, комунална и енергетска инфраструктура	-	2021-2026	Општини во ИПР; Агенција за катастар на РСМ;
1.4.2. Подобрување и осовременување на постојната и изградба на нова сообраќајна инфраструктура				
	Изработка на годишни планови на општините со дефинирање на приоритети за санација реконструкција или новоградба на патни мрежи или делници	-	2021-2026	Општини во ИПР;
	Изградба на нови локални (88 km) и регионални патишта	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТВ; ЈПДП; Влада;
	Изградба на локален пат за поврзување на с. Цера со с. Саса	16.748.118,00	2023-2024	Општина Македонска Каменица; ЦРИПР
	Реконструкција на локален пат Чифлик – Умлена – Робово, Општина Пехчево	38.130.000,00	2023-2024	Општина Пехчево; ЦРИПР
	Реконструкција на влезот во Пехчево со негово хортикултурно уредување, Општина Пехчево	4.920.000,00	2023-2024	Општина Пехчево; ЦРИПР
	Изградба на локални патишта за поврзување на села и поврзување на урбани средини со села	36.800.000,00	2023-2024	ЦРИПР
	Рехабилитација на локални и регионални патишта	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТВ; ЈПДП; Влада;
	Санација на мост на река Брегалница кај с. Долни Балван, Општина Карбинци	9.715.704,00	2023	Општина Карбинци; МЛС; БРР
	Поставување на нова и замена на постоечка хоризонтална и вертикална сигнализација	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТВ; ЈПДП; Влада; МВР;
	Поставување на осветлувањето на патна инфраструктура	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТВ; ЈПДП; Влада; МВР;

	Обележување опасни, значајни точки и објекти на патиштата	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТВ; ЈПДП; Влада;
	Изградба на стојалишта и тротоари	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТВ; ЈПДП; Влада;
	Реконструкција на тротоари на улица Борис Кидрич, од раскрсница со улица Вељко Влахович – Јуриј Гагарин до раскрсница со улица Гоце Делчев, Општина Берово	3.026.983,00	2023	Општина Берово; МЛС; БРР
	Поставување на соодветна инфраструктура за ранливите категории на граѓани (рампи, звучни сигнали, светлечки сигнали)	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТВ; ЈПДП; Влада;
	Одржување на обуки за безбедност во сообраќајот и кампањи за подигање на свеста за заштита на учесниците во сообраќајот	-	2021-2026	Општини во ИПР; МВР; РСЗБС;
	Изградба на 28 km нов експресен пат Штип – Кочани долж магистралниот пат А3 во мрежата на земјата *(делницата Крупиште – Кочани е изградена)*	-	2021-2024	МТВ; ЈПДП; Влада; Општини во ИПР;
	Изградба на регионален пат Делчево – Кочани	-	2021-2026	МТВ; ЈПДП; Влада; Општини во ИПР;
	Преземање на активности за реконструкција и модернизација на 86 km од постојната единечна железничка пруга на делницата Велес – Штип – Кочани во согласност со ЕУ-ТСИ	-	2021-2031	МТВ; ЈП Железничка инфраструктура; Влада
1.4.3. Подобрување и осовременување на постојната и изградба на нова комунална инфраструктура				
	Изработка на годишни планови на општините во делот на водоснабдување, одведување на отпадни води, довод до пречистителни станици за отпадни води во урбани и рурални населени места	-	2021-2026	Општини во ИПР;
	Реконструирање и изградба на нови водоснабдителни системи	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТВ; МЗШВ; МЖСПП; ЦРИПР;
	Реконструкција на водоводна мрежа во Милково брдо, Ново Делчево и потисен цевковод, Општина Делчево	18.800.000,00	2023-2024	Општина Делчево; МТВ
	Резервоар за вода 60 м3, Општина Зрновци	2.055.223,00	2023	Општина Зрновци; МЛС; БРР
	Изградба на нова станица за третман на вода за пиење во Чешиново-Облешево	-	2021-2026	МТВ; Општина Чешиново-Облешево; МЗШВ; МЖСПП; ЦРИПР;
	Реконструирање и изградба на нови системи за одведување на отпадни води	-	2021-2026	МЖСПП; Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Заштита на животната средина преку изградба на фекална канализација во с. Соколарци, Општина	18.031.455,00	2023-2024	ЦРИПР; Општина Чешиново – Облешево

	Чешиново-Облешево“ (II фаза)			
	Реконструирање и изградба на нови пречистителни станици за отпадни води	-	2021-2026	МЖСПП; Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Изградба на пречистителна станица на фекална канализација за с. Чифлик, Општина Чешиново – Облешево (II фаза)	18.961.160,00	2021-2026	Општина Чешиново - Облешево; МЛС; БРР
	Изградба на пречистителна станица за отпадни води во Македонска Каменица	-	2021-2026	МЗЖПП; Општина Каменица
	Реконструирање и изградба на нови системи за наводнување	-	2021-2026	МЗШВ; Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Подобрување на состојбата со каналите за наводнување и одводнување и каскади на Зрновска река, Општина Зрновци	9.437.268,00	2023-2024	ЦРИПР; Општина Зрновци
	Изградба на систем за наводнување и хидроцентрали во рамки на ХС Злетовица (втора и трета фаза)	-	2021-2024	МЗШВ; Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Проширување на ХС Брегалница	-	2021-2024	МЗШВ; Општини во ИПР; ЦРИПР;
1.4.4. Гасификација и подобрување на енергетската инфраструктура				
	Изработка на годишни планови на општините во делот на енергетската инфраструктура	-	2021-2026	Општини во ИПР;
	Изградба на примарни и секундарни водови за гас	-	2021-2026	МТВ; Влада; Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Изградба на примарни и секундарни енергетски водови, трансформатори и далекуводи	-	2021-2026	МТВ; Влада; Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Изградба на гасен вод Делница Блок станица 5 Штип – Радовиш – Струмица	-	2021-2026	МТВ; Влада; Општини во ИПР; ЦРИПР;
1.4.5. Подобрување на транспортните услуги				
	Распределба и воведување на нови линии во автобускиот превоз помеѓу општините во рамки на регионот	-	2021-2026	МТВ; Влада; Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Зголемување на дневните линии на локалниот јавен превоз со цел обезбедување еднаков пристап на жените и мажите до образование, вработување, здравствени и социјални услуги	-	2021-2026	МТВ; Влада; Општини во ИПР; ЦРИПР; МТСП; Граѓански организации
	Поставување на нови постојки за учесниците во јавниот превоз	-	2023-2025	Општини во ИПР;
1.4.6. Промовирање на „паметни“ смарт општини и подобра дигитална поврзаност				
	Организација на настани за размена на добри	-	2022-2026	Општини во ИПР; ЦРИПР;

	практики за паметни (смарт) решенија во општините			
	Воведување на паметни (смарт) решенија во општините	-	2021-2026	Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Дигитализација на општинските услуги Развиен систем за овозможување е-услуги на општините	2.470.000,00	2023-2024	ЦРИПР
1.4.7. Заштита од елементарни непогоди				
	Изработка на планови за управување со кризни состојби	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЦУК;
	Реновирање на објекти од територијалната противпожарна заштита	-	2021-2026	Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Набавка на опрема за територијалната противпожарна заштита	-	2021-2026	Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Мапирање на најранливите жени, мажи и деца кои би биле најмногу погодени од елементарни непогоди и вклучување на пристапи за нивна поддршка во плановите за справување со ризици	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЦУК; Граѓански организации;
	Воведување на родот во локалните планови за справување со непогоди како и во буџетските рамки на клучните сектори (вода, земјоделство, здравство, образование, туризам, транспорт)	-	2021-2026	Општини во ИПР; Влада; МТСП; Граѓански организации;
Приоритет 1.5: Постигнување на поголема продуктивност и конкурентност на работната сила преку унапредување на нејзините вештини и компетенции				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
1.5.1. Анализирање и прилагодување на потребите на деловните субјекти за работна сила				
	Изработка на анализи за потребите на деловните субјекти за работна сила	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; АВРСМ; Претпријатија; Стопански комори;
	Подготовка и воведување на прилагодени иновативни образовни програми спрема постоечките потреби на пазарот на трудот	-	2023-2024	Општини во ИПР; МОН;
	Учество на бизнис секторот во спроведување на програмите	-	2023-2024	Општини во ИПР; МОН; Претпријатија;
1.5.2. Формирање на економско-социјални совети во општините и на ниво на регион				
	Воспоставување и функционирање на економски-социјални совети во општините	-	2021-2026	Општини во ИПР;
	Воспоставување и функционирање на економско-социјален регионален совет	-	2022-2026	СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Развивање на координативни механизми за	-	2022-2023	Општини во ИПР; МТСП; АВРСМ;

	спроведување на комплементарни мерки и активности во регионот преку кои се обезбедуваат услуги (градинки, старски домови, превоз и др.) со кои се влијае на поттикнувањето и зголемувањето на вработливоста на жените			
	Јакнење на капацитетите за родова еднаквост на членовите на општинските совети и регионалниот совет за социјална заштита	-	2023-2026	Општини во ИПР; МТСП;
1.5.3. Унапредување на родовата еднаквост при вработувањето преку стимулативни практики и можности за вклучување на пазарот на трудот на млади, жени, лица со ниско образование или долгорочно невработени				
	Спроведени обуки за самовработување/ вработување	-	2023-2024	Општини во ИПР; МТСП; АВРСМ; Организации за поддршка на претприемништвото; Граѓански организации
	Спроведување на обуки и промотивни настани за квалификација и доквалификација согласно потребите на пазарот на труд на лица од маргинализираните и ранливите групи со фокус на жените Ромки и жените од руралните средини	-	2023-2024	Општини во ИПР; МТСП; АВРСМ;
	Спроведување на активни мерки за вработување	-	2023-2024	Општини во ИПР; МТСП; АВРСМ;
	Воведување на поволности за претпријатијата што вработуваат лица од ранливи категории (жени, млади и др. ранливи категории)	-	2023-2024	МТСП; АВРСМ; Министерство за Економија; Општини во ИПР
	Поддршка за регистрирање на нови претпријатија основани од жени, млади и луѓе од ранливи категории	-	2023-2024	Општини во ИПР; МТСП; АВРСМ; Министерство за Економија
1.5.4. Намалување на работната сила во неформалниот сектор и поттикнување на самовработувањето				
	Спроведување на обуки на лица кои работаат во неформалниот сектор	-	2023-2024	Општини во ИПР; МТСП; АВРСМ; Организации за поддршка на претприемништвото; Граѓански организации
	Регистрирање на нови претпријатија основани од лица што работаат во неформалниот сектор	-	2022-2024	Општини во ИПР; МТСП; АВРСМ; Министерство за Економија
	Воведување на поволности за регистрација на бизнисот	-	2023-2024	МТСП; АВРСМ; Министерство за Економија; Општини во ИПР;
1.5.5. Поврзување на потребите на бизнисите и понудата на заинтересирани ученици од средното и високото образование				
	Годишни средби-настани на работодавачи со образовни институции за промоција на вработливоста и презентација на детелните	-	2022-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; МОН; Министерство за Економија; Стопански комори;

	образовни програми			
	Организирање на кариерни саеми	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; МОН; Министерство за Економија; Стопански комори;
1.5.6. Развивање иновативни програми за преквалификација и доквалификација на вработените со практична работа на воведените нови технологии во деловните субјекти				
	Развивање на иновативни програми за преквалификација и доквалификација на вработените со практична работа на воведените нови технологии во деловните субјекти	-	2021-2024	Претпријатија; МОН; Општини во ИПР;
	Презентирање на програмите и технологиите од страна на деловните субјекти	-	2022-2024	Претпријатија; МОН; Општини во ИПР;
1.5.7. Промовирање на практична работа и волонтирање во претпријатијата				
	Вклучување на ученици во граѓанскиот и бизнис секторот за да остваруваат практична работа	-	2023-2024	Претпријатија; МОН; Општини во ИПР;
	Промовирање на волонтерството во претпријатијата	-	2023-2024	Претпријатија; МОН; Општини во ИПР; ЦРИПР;
1.5.8. Зголемување на продуктивноста на работната сила				
	Воведување на алатки и практики во претпријатијата што се користат за зголемување на продуктивноста	-	2023-2024	Министерство за Економија; Стопански комори; БЦ при ЦРИПР; Организации за поддршка на претпријатијата;
	Поддршка за проекти за воведување дигитална алатки во претпријатијата	-	2023-2024	Министерство за Економија; Стопански комори; БЦ при ЦРИПР; Организации за поддршка на претпријатијата;
	Развој на вештини за роботика во ИПР, Општина Штип	1.200.000,00	2023	Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип; МЛС; БРР

Стратешка цел 2: Обезбедување на квалитетни и инклузивни социјални, образовни и здравствени услуги				
Приоритет 2.1.: Зајакнување на капацитетите за образование и социјална заштита				
Мерка	*Активност/ проект*	*Буџет (МКД)*	*Временска рамка*	*Одговорна институција*
2.1.1. Креирање на регионални и локални партнерства за социјална заштита				
	Организација на настани за вмрежување на организации (општини, НВО, приватен сектор, итн.) и нивно вклучување во давање на услуги за грижа за ранливите категории	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; МТСП; Центри за социјални работи; Граѓански организации; Претпријатија;
2.1.2. Подготовка на регионален и општински социјални планови				
	Подготовка на регионален и општински социјални планови	-	2023-2026	ЈУМЦСР, ЈУЦСР, Општини во ИПР, ЦРИПР
2.1.3. Зајакнување на капацитетите на вработените во општините за развој на образованието и социјалната заштита				
	Организирање на обуки за вработени во општините за развој на образованието и социјална заштита	-	2023-2024	Општини во ИПР; МОН; МСТП; ЦРИПР;
	Олеснување на електронскиот пристап до општински услуги за образование и социјална заштита	-	2023-2024	Општини во ИПР; МОН; МСТП; ЦРИПР;
2.1.4. Унапредување на капацитетите на социјалните установи и подобро таргетирање на социјално ранливите категории				
	План за воведување на нови мобилни и патролни служби	-	2022-2024	Општини во ИПР; МТСП; Центри за социјални работи; Граѓански организации;
	Адаптирање и развивање на нови услуги за социјално ранливите категории	-	2022-2024	Општини во ИПР; МТСП; Центри за социјални работи; Граѓански организации;
	Реновирање и опремување (кабинети, работни простории, количина на набавени нагледни средства и опрема, итн.) на социјални установи	-	2022-2026	Општини во ИПР; МТСП; Центри за социјални работи; Граѓански организации;
2.1.5. Зајакнување на човечки ресурси за образовни и лични асистенти за ранливи групи				
	Организирање на обуки за негователи и асистенти - даватели на социјални услуги	-	2023-2024	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации;
2.1.6. Подобро искористување на домашни и меѓународни фондови за образование и социјална заштита				
	Организирање на обуки за засегнатите страни за подобро искористување на домашни и меѓународни фондови за образование и социјална заштита	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации; ЦРИПР;
	Изработка на печатени и електронски едукативни материјали, развивање на аудио/	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации;

	видео едукативни содржини и веб страни / профили на социјални медиуми за едукација			ЦРИПР;
	Подготовка на апликации за домашни и меѓународни фондови за образование и социјална заштита	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации; ЦРИПР;
Приоритет 2.2.: Создавање услови за квалитетно образование				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
2.2.1. Подобрување на содржината, условите за учење и квалитетот во предучилишното образование				
	Реконструкција и адаптација на детски градинки	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП;
	Изградба на нови детски градинки особено во руралните средини	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП;
	Опремување на установите за предшколска возраст со детски реквизити	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП;
	Рано детектирање и превенција на лицата со ментална и телесна попреченост од предшколска возраст	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации;
	Зајакнување на капацитетите на претшколските установи со стручен кадар	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации;
	Приспособување на предучилишните установи за инклузивно образование	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП;
	Формирање на стручни тимови во избраните градинки составени од педагог, психолог, специјален едукатор, логопед и социјален работник	-	2023-2024	Општини во ИПР; МТСП;
2.2.2. Зголемување на опфатот на деца во предучилишно образование				
	Мапирање на деца кои не посетуваат предучилишни установи	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации;
	Подигнување на јавната свест на населението за потребата од социјализација и посета на предучилишни установи	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации;
2.2.3. Подобрување на условите и квалитетот на образованието				
	Изградба и реконструкција на училишни објекти	-	2021-2026	Општини во ИПР; МОН; ЦРИПР;
	Адаптација на училници во кабинети и лаборатории и нивно опремување	-	2021-2026	Општини во ИПР; МОН; ЦРИПР;
	Обезбедување на услови за работилници за практична настава	-	2021-2026	Општини во ИПР; МОН; ЦРИПР;

	Модернизација на училишни библиотеки	-	2021-2026	Општини во ИПР; МОН; ЦРИПР;
	Реконструкција и изградба на студентски домови	-	2021-2026	МОН; Општини во ИПР;
	Воведување на програми и примена на алатки за разбивање на родовите стереотипи во образованието, со што ќе се влијае на предвременото напуштање на образованието на дел од децата (девојчиња, Роми и сл.)	-	2022-2024	Општини Кочани, Штип и Виница
2.2.4. Воведување на нови стручни профили во средните училишта согласно потребите на локалната бизнис заедница и зајакнување на капацитетите на вработените во училиштата				
	Отворање на нови паралелки за средно стручно образование според потребите и барањата на бизнис секторот	-	2022-2023	Општини во ИПР; МОН; Приватни претпријатија;
	Спроведување на континуирани обуки и доусовршување на наставниот кадар	-	2022-2023	Општини во ИПР; МОН;
	Развивање на меѓународна соработка на училиштата од регионот	-	2023-2026	Училишта; Општини во ИПР; МОН;
	Креирање програми за воведување на претприемништво во стручното образование	-	2022-2024	Општини во ИПР; МОН; Приватни претпријатија;
	Стимулирање на интересот за упис на жените и девојчињата во формално и неформално образование од областите на енергетика (електро-техничка струка) и градежништво (градежна струка)	-	2023-2024	Општини во ИПР; МОН; Граѓански организации; Приватни претпријатија; Агенција за образование на возрасни; АВРСМ;
2.2.5. Подобрување на условите и капацитетите на училиштата за инклузивно образование за децата со посебни образовни потреби				
	Приспособување на зградите на основните училишта според потребите на учениците со физичка попреченост	-	2021-2026	Општини во ИПР; МОН; МТСП;
	Набавка на соодветни нагледни средства и опрема	-	2021-2026	Општини во ИПР; МОН; МТСП;
	Опремување на сензорни соби за децата со посебни образовни потреби	-	2021-2026	Општини во ИПР; МОН; МТСП;
	Обучување на наставниците и стручните соработници за рано препознавање и работа со ученици со посебни образовни потреби	-	2021-2026	Општини во ИПР; МОН; МТСП; Граѓански организации
2.2.6. Формирање на регионални центри за стручно образование и обука				
	Изработка на анализа за потребите од формирање на регионални центри за стручно	-	2023-2024	МОН; Агенција за образование на возрасни;

	образование и обука			АВРСМ;
	Формирање на регионални центри за стручно образование и обука	-	2022-2026	МОН; СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР;
2.2.7. Промовирање на образованието на возрасни				
	Подготовка и акредитирање на програми за континуирано образование на возрасни според барањата и потребите на бизнис секторот;	-	2021-2026	Центри за обуки; Агенција за образование на возрасни; АВРСМ; Општини во ИПР;
2.2.8. Подобрување на дигитални вештини и употреба на е-алатки во образованието				
	Развивање на дигитални технологии/ алатки за користење во образованието	-	2023-2024	Општини во ИПР; МОН;
	Обука на деца/возрасни лица за користење на дигитални технологии и алатки	-	2023-2024	Општини во ИПР; МОН; Центри за обуки;
2.2.9. Поддршка за апликативните научно-истражувачки активности во високото образование				
	Организирање на настани за поврзување на научно-истражувачките организации и приватниот сектор	-	2021-2026	МОН; Општини во ИПР; ЦРИПР; Претпријатија; Организации за поддршка на претпријатија
	Поддршка за научно-истражувачки активности во високото образование за примена во приватниот сектор	-	2021-2026	МОН; Организации за поддршка на претпријатија
2.2.10 Создавање услови за отстранување на сите форми на дискриминација кон женските деца и преференции на машките деца, кои резултираат со штетни и неетички практики во однос на пренаталната селекција на полот, вклучително и на дискриминацијата кон децата од ромската заедница.				
	Изработка на печатени и електронски едукативни материјали, развивање на аудио/ видео едукативни содржини и веб страни / профили на социјални медиуми за едукација	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации; ЦРИПР;
	Организација на кампањи/ настани	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации; ЦРИПР;
Приоритет 2.3: Зголемување на социјалната инклузија на сите ранливи категории				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
2.3.1. Подобрување на сместувањето и грижата за стари лица				
	Изработка на физибилити студија за ЈПП за дом за стари лица	-	2023-2024	Општини во ИПР; МТСП; Претпријатија;
	Изградба на домови за стари лица	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Претпријатија;
	Реконструкција и адаптација на Дом за стари лица во Берово – 4 ламела, Општина Берово	37.900.000,00	2023	ЦРИПР; Општина Берово

	Изградба на Дом за стари лица во с. Зрновци, Општина Зрновци	1.8450.000,00	2023	Општина Зрновци; ЦРИПР
	Реконструкција на пензионерски домови	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Претпријатија;
	Отворање на Дневни центри во склоп на Домови за стари лица	-	2022-2026	Општини во ИПР; МТСП; Претпријатија;
	Обезбедување на нови социјални услуги во домовите	-	2022-2026	Општини во ИПР; МТСП; Претпријатија; Граѓански организации
2.3.2. Подобрување на покриеноста со установи и услуги за социјална заштита				
	Изградба на социјални згради	-	2023-2026	МТСП; Општини во ИПР;
	Изградба на социјални установи	-	2023-2026	МТСП; Општини во ИПР;
	Проширување на работата на Дневни центри за лица со ментална и телесна попреченост за повозрасни групи	-	2023-2026	МТСП; Општини во ИПР;
2.3.3. Воспоставување на мобилни социјални услуги				
	Развивање на мобилни услуги за домашна нега на лица од ранливи категории (стари лица, лица со попреченост и грижа за деца со посебни потреби)	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Претпријатија; Граѓански организации
	Набавка на возила и опрема за домашна нега на лица од ранливи категории	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Претпријатија; Граѓански организации
2.3.4. Децентрализација и деинституционализација на социјалните услуги за ранливи категории				
	Вклучување на организации (општини, НВО, приватен сектор, итн.) во давање на услуги за грижа за ранливите категории	-	2023-2024	Општини во ИПР; МТСП; Претпријатија; Граѓански организации
	Развивање на нови услуги за грижа за ранливи категории	-	2023-2024	Општини во ИПР; МТСП; Претпријатија; Граѓански организации
2.3.5. Подобрување на пристапот за сите во јавните установи во регионот				
	Изградба на пристапни патеки до јавните институции	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП;
	Поставување на рампи/ лифтови во јавниот транспорт за лица со попреченост во развојот	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; ЦРИПР;
2.3.6. Формирање на дневни центри за ранливи групи				
	Отворање и поддршка на дневни центри за ранливите категории (лица со попреченост,	-	2022-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации;

	деца и младинци со пречки во говорот, аутизам и даунов синдром)			ЦРИПР;
	Отворање на регионален центар за зависници од психоактивни супстанци	-	2022-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации; ЦРИПР;
2.3.7. Формирање на шелтер центри за жртви на родово засновано насилство				
	Отворање на нови регионални шелтер центар за жртви на родово засновано насилство	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации; ЦРИПР;
	Надоградување на постојниот регионален шелтер центар за жртви на родово засновано насилство согласно стандардите на Истамбулската Конвенција	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации; ЦРИПР;
	Пријавување и решавање на случаи на родово засновано насилство	-	2021-2026	Општини во ИПР; МТСП; Граѓански организации; ЦРИПР;
2.3.8. Поттикнување на социјална инклузија на лица со атипичен развој и попреченост				
	Збогатување на содржините за рекреација во Источен регион – смарт и авантуристички паркови во општините Штип и Кочани	5.450.657,00	2023-2024	ЦРИПР; Општина Штип; Општина Кочани; МЛС; БРР;
Приоритет 2.4.: Подобрување на условите во здравствените установи во регионот				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
2.4.1. Подобрување на условите во здравствените објекти				
	Изработка на технички документации за реконструкција и изградба на нови објекти во примарната здравствена заштита	-	2023-2024	Министерство за здравство; Општини во ИПР;
	Реконструкција на постоечки објекти и изградба на нови објекти за здравствена заштита	-	2022-2026	Министерство за здравство; Општини во ИПР;
	Набавка на опрема и возила за објекти за примарна здравствена заштита	-	2021-2026	Министерство за здравство; Општини во ИПР;
2.4.2. Подобрување на здравствените услуги				
	Организација на обуки во здравството	-	2021-2026	Министерство за здравство; Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Развивање на е-здравствени услуги	-	2022-2024	Министерство за здравство; Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Набавка на опрема за Одделение за неонатологија при Клиничка Болница - Штип	2.152.500,00	2021-2022	ЦРИПР; ЈЗУ Клиничка Болница Штип; Р. Бугарија

2.4.3. Подобрување на пристапот до здравствена заштита на ранливите групи со фокус на жени и деца од руралните средини				
	Формирање и опремување на мобилни тимови за давање на здравствена заштита	-	2023-2024	Министерство за здравство; Општини во ИПР; ЦРИПР; МТСП;
	Зголемување на бројот на матични гинеколози по општини со цел опфат на жените особено оние од руралните средини како и генерално подобрување на пристапот до здравствени услуги за сите групи жени	-	2023-2024	Министерство за здравство; Општини во ИПР;
2.4.4. Здравствени и социјални придобивки од спортски активности				
	Изработка на технички документации за реконструкција на постоечки и изградба на нови спортски објекти	-	2023-2024	Општини во ИПР; Агенција за млади и спорт;
	Реконструкција на постоечки и изградба на нови спортски објекти	-	2022-2024	Општини во ИПР; Агенција за млади и спорт;
	Реконструкција на градски стадион во Виница; Општина Виница	6.150.000,00	2023-2024	Општина Виница
	Организирање на спортски настани и натпревари	-	2021-2026	Општини во ИПР; Агенција за млади и спорт: Спортски клубови;
	Поддршка за спортски клубови и здруженија	-	2021-2026	Општини во ИПР; Агенција за млади и спорт;
2.4.5. Воспоставување на инфраструктура и услуги за згрижување на кучиња скитници				
	Изградба на стационари за згрижување на кучиња скитници	-	2021-2026	Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Заловување и третирање на кучиња скитници	-	2021-2026	Општини во ИПР; ЦРИПР;

Стратешка цел 3: Одржливо управување со животната средина и природните ресурси				
Приоритет 3.1.: Интегриран систем за управување со отпадот и промоција на циркуларна економија				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
3.1.1. Воспоставување на регионално управување со отпадот				
	Спроведување на регионални планови за управување со отпад	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЈКП;
	Техничка и кадровска екипираност на регионално ЈКП	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЈКП;
	Изградба на инфраструктура и инсталации за управување со отпад во Источен и Североисточен плански регион (предложена локација Свети Николе)	-	2023-2024	МЖСПП; СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР; ЈКП; Влада; ЕУ; СРСИПР; ЦРСИПР; Општина Свети Николе
	Набавка на опрема и возила за отпад	-	2023-2024	МЖСПП; СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР; ЈКП; Влада; ЕУ; СРСИПР; ЦРСИПР; Општина Свети Николе
	Изградба на претоварни станици	-	2023-2024	МЖСПП; СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР; ЈКП; Влада; ЕУ; СРСИПР; ЦРСИПР; Општина Свети Николе
	Воведување на услуга за редовно собирање на отпадот во руралните населби	-	2021-2026	Општини во ИПР; ЈКП;
3.1.2. Затворање на диви депонии				
	Изработка на годишен план за санација и уредување на нестандардни општински и диви депонии	-	2023-2024	МЖСПП; СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР; ЈКП;
	Затворање на диви депонии и ремедијација на земјиштето	-	2022-2024	МЖСПП; СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР; ЈКП;
	Затворање на диви депонии во 18 општини во ИПР и СИПР	50.000.000,00	2023-2024	ЦРИПР
	Санирање на 11 нестандардни општински депонии	-	2023-2024	МЖСПП; СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР; ЈКП;
3.1.3. Селектирање, рециклирање и повторна употреба на отпадот				
	Воведување на систем за селекција на стакло, хартија и пластика (инсталирање на сетови за примарна селекција)	-	2023-2024	ЈКП; Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП; Граѓански организации;
	Воведување на вендинг систем за отпад	-	2022-2024	ЈКП; Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП; Граѓански

				организации;
	Воведување на секундарна селекција во ЈКП	-	2023-2024	ЈКП; Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП; Граѓански организации;
	Изградба на рециклажни дворови	-	2023-2024	ЈКП; Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП; Граѓански организации; Претпријатија
	Идентификување на можности за повторна употреба на отпадот	-	2023-2024	ЈКП; Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП; Граѓански организации; Претпријатија
	Промоција на рециклирање на комунален отпад (до 35%)	-	2023-2024	ЈКП; Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП; Граѓански организации; Претпријатија
	Искористување на фракциите на градежен шут (до 70%)	-	2023-2024	ЈКП; Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП; Граѓански организации; Претпријатија
3.1.4. Преработка на отпад				
	Отворање на фабрики за преработка на отпад	-	2022-2026	ЈКП; Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП; Граѓански организации; Претпријатија
3.1.5. Подигнување на свеста и обука за правилно управување со отпадот				
	Студиски патувања и посета на меѓународни настани	-	2022-2023	ЈКП; Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП; Граѓански организации; Претпријатија; Училишта
3.1.6. Поддршка за пилот проекти за циркуларна и зелена економија				
	Поддршка на деловни субјекти што спровеле проекти за циркуларна економија и отворање на зелени работни места	-	2022-2026	ЈКП; Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП; Министерство за економија; Претпријатија;
	Поставување на фотонапонска електроцентрала за производство на електрична енергија	16.000.000,00	2023-2024	ЦРИПР
Приоритет 3.2.: Управување со заштитени подрачја и заштита на биодиверзитетот				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
3.2.1. Воспоставување на мрежа на заштитени подрачја				
	Идентификација и подготовка на елаборати за валоризација на заштитени подрачја	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЖСПП;

	Спроведување на проекти за ревалоризација и приоритизација на активностите за прогласување на заштитени подрачја	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЖСПП;
	Поврзување со заштитени подрачја, Натура 2000 и други значајни подрачја од другите региони и ЕУ	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЖСПП;
	Проучување и заштита на солени почви	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЖСПП;
	Проучување и подготовка на формулари за Натура 2000 подрачја	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЖСПП;
3.2.2. Донесување и спроведување на планови за управување со заштитени подрачја				
	Реализација на План за управување за заштитено подрачје Осогово	-	2021-2026	ЈП Национални Шуми; Општини во ИПР;
	Брендирање на производи од заштитени подрачја	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; Претпријатија
	Пилот активност за проценка и воведување на екосистемски услови во регионот	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЖСПП;
3.2.3. Прогласување на Малешево за заштитено подрачја				
	Подготовка на План за управување за заштитено подрачје Малешево	-	2022-2023	ЈП Национални Шуми; Општини во ИПР; МЖСПП;
	Реализација на План за управување за заштитено подрачје Малешево	-	2023-2024	ЈП Национални Шуми; Општини во ИПР;
3.2.4. Подготовка на локални планови за биолошка разновидност				
	Подготовка на локални планови за биолошка разновидност за 11 општини од ИПР	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЖСПП;
	Спроведување на локалните планови за биолошка разновидност за 11 општини од ИПР	-	2023-2026	Општини во ИПР; Граѓански организации; ЦРИПР; МЖСПП;
3.2.5. Подигнување на свеста и обука за вредноста на заштитени подрачја и биодиверзитетот				
	Организирање настани за одбележување на значајни датуми	-	2021-2026	Општини во ИПР; Граѓански организации; ЦРИПР; МЖСПП;
	Студиски патувања и размена на искуства со земји од регионот и меѓународни	-	2023-2026	Општини во ИПР; Граѓански организации; ЦРИПР; МЖСПП;

	Кампања за подигнување на свеста за вредноста на заштитени подрачја и биодиверзитетот (видеа, настани, флаери, веб, социјални медиуми)	-	2021-2026	Општини во ИПР; Граѓански организации; ЦРИПР; МЖСПП;
Приоритет 3.3.: Заштита на воздухот, водата и почвата				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
3.3.1. Воспоставување на регионален систем за мониторинг на воздух				
	Поставување на мониторинг станици за пратење на квалитетот на воздухот	-	2023-2024	Општини во ИПР; Граѓански организации; ЦРИПР; МЖСПП; Високообразовни институции;
	Подготовка и дисеминирање на извештаи за квалитет на воздухот	-	2021-2026	Општини во ИПР; Граѓански организации; ЦРИПР; МЖСПП; Високообразовни институции;
	Развивање на онлајн алатки/ апликации за мониторинг на квалитетот на воздухот	-	2023-2024	Општини во ИПР; Граѓански организации; ЦРИПР; МЖСПП; Високообразовни институции;
3.3.2. Регулација на речни корита				
	Изработка на техничка документација за уредување и регулација на речни корита	-	2023-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП;
	Спроведување на проекти за уредување и регулација на речни корита	-	2022-2026	Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП;
	Регулација на речното корито на река Брегалница во Делчево низводно и возводно, Општина Делчево	64.000.000,00	2023-2024	Општина Делчево; Донатори
	Регулација на речно корито на Градечка река, Општина Виница	6.664.569,20	2023-2024	Општина Виница; Донатори
	Реконструкција на кејот и регулација на речното корито на Пехчевска река, Општина Пехчево	18.450.000,00	2023-2025	Општина Пехчево; Донатори
	Спроведување на проекти за заштита на речни корита со проучување и обновување на рипариска вегетација	-	2022-2026	Општини во ИПР; Граѓански организации; ЦРИПР; МЖСПП; Високообразовни институции;
3.3.3. Заштита на површински и подземни води				
	Заштита на извори на вода	-	2021-2026	Општини во ИПР; ЈКП; Граѓански организации; ЦРИПР; МЖСПП; Високообразовни институции;
	Мерење и публикување на извештаи за квалитетот на подземните води	-	2021-2026	Општини во ИПР; ЈКП; МЖСПП;
3.3.4. Рационално искористување на водните ресурси				

	Спроведување на кампањи и поддршка за инвестициски проекти во ЈКП за намалување на загубите на вода	-	2021-2026	МЖСПП; МТВ; МЗШВ; Општини во ИПР; ЈКП;
	Подобрување на постоечките и изградба на нови системи за техничка вода	-	2021-2026	МЖСПП; МТВ; МЗШВ; Општини во ИПР; ЈКП;
	Поставување на системи капка по капка	-	2021-2026	МЗШВ; Општини во ИПР; Земјоделски стопанства;
	Санација на застарени системи за наводнување и изградба на нови линии	-	2021-2026	МЗШВ; Општини во ИПР;
	Изградба на брана Речани	-	2021-2026	МЖСПП; МЗШВ; Општини во ИПР;
3.3.5. Санирање на жешки еколошки и индустриски точки				
	Подготовка на план за ремедијација на индустриски жешки точки	-	2023-2024	МЖСПП; Општини во ИПР;
	Извршување на ремедијација на земјиштето (Јаловиште Злетово)	-	2022-2024	МЖСПП; Општина Пробиштип
3.3.6 Подигнување на свеста и обука за заштита на воздухот, водата и почвата				
	Одржување на обуки, кампањи и настани (печатени и електронски информативни/ едукативни материјали; аудио/ видео информативни/ едукативни содржини веб страни / профили на социјални медиуми за едукација)	-	2023-2024	МЖСПП; ЦРИПР; Граѓански организации; Високообразовни институции;
3.3.7 Обезбедување еднакво учество на жените и мажите во процесите на креирање политики и носење на одлуки во општинските, меѓуопштинските и регионалните тела за прашања поврзани со заштитата на животната средина				
	Вклучување на жените и мажите во процесите на креирање политики и носење на одлуки во општинските, меѓуопштинските и регионалните тела за прашања поврзани со заштитата на животната средина	-	2023-2024	МЖСПП; Општини во ИПР;
Приоритет 3.4.: Справување со последиците од климатските промени				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
3.4.1. Подготовка на регионална стратегија за климатски промени				
	Мапирање на најранливите жени, мажи и деца кои би биле најмногу погодени од климатските промени и вклучување на пристапи за нивна поддршка во плановите за справување со климатските промени	-	2023-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП;
	Воведување на родот во локалните планови за справување со климатски промени како и во	-	2023-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; МЖСПП;

	буџетските рамки на клучните сектори (вода, земјоделство, здравство, образование, туризам, транспорт)			
	Подготовка на регионална стратегија за климатски промени	--	2023-2024	СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР;
3.4.2. Подготовка на регионален и локални планови за ублажување на последиците од климатските промени				
	Подготовка на регионален и локални планови за ублажување на последиците од климатските промени	-	2022-2024	СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Подготовка на инвентар на загадувачи	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации;
	Подготовка на биланс на емисија на стаклени̇чки гасови	-	2023-2024	МЖСПП; Високообразовни институции; Граѓански организации
	Спроведување на пилот проекти за ублажување на ефектите од климатските промени со посебен фокус на земјоделството	-	2021-2026	МЗШВ; АФПЗРР; АПРЗ; Земјоделски стопанства; ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Воведување на нови практики во земјоделството во однос на климатските промени	-	2021-2026	МЗШВ; АПРЗ; АФПЗРР; Земјоделски стопанства;
3.4.3. Воведување на формално и неформално образование за климатските промени				
	Печатење и дистрибуирање на промотивни материјали за ублажување на ефектите од климатските промени, подготовка на аудио/ видео содржини, и изработка на веб страни / профили на социјални медиуми	-	2021-2026	ЦРИПР; МЖСПП; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЗШВ; АПРЗ;
	Воведување на предмети/ теми за климатските промени во формалното образование	-	2022-2023	МОН; МЖСПП; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЗШВ;
	Реализирање на едукативни активности за ублажување на ефектите од климатските промени	-	2022-2023	ЦРИПР; МЖСПП; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЗШВ; АПРЗ;
3.4.4. Интегрирано управување со шумите				
	Зголемување на свесноста за опасност од пожари	-	2021-2026	ППТЕ; ЈП Македонски шуми; ЈП Пасишта; ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Спроведување на акции за пошумување	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЈП Македонски шуми; ЈП Пасишта;
	Санација и пошумување на опожарени површини во Источен регион	-	2022-2026	Општини; ЈП Македонски шуми; Бизнис сектор
	Заштита на шумите од пожари	-	2021-2026	ППТЕ; ЈП Македонски шуми; ЈП

				Пасишта; ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Воспоставување оперативен систем за превенција и менаџирање на шумски пожари	-	2022-2026	ППТЕ; ЈП Македонски шуми;
	Намалување на илегална сеча на дрвна маса	-	2021-2026	ЈП Македонски шуми; Шумска полиција;
3.4.5. Одржливо управување со жетвени остатоци				
	Вршење на мониторинг на палење на стрништа за спречување на поголеми пожари	-	2021-2026	ППТЕ; ЈП Македонски шуми; ЈП Пасишта; Општини во ИПР; МЖСПП;
	Зголемување на инспекциски надзор и казнување за палење на стрништа	-	2021-2026	МЖСПП; Општини во ИПР; ЈП Македонски шуми; ЈП Пасишта;
	Спроведување на пилот проекти за одржливо управување со жетвени остатоци	-	2021-2026	МЖСПП; Општини во ИПР; ЈП Македонски шуми; ЈП Пасишта; ЦРИПР; ТППЕ; МЗШВ, АПЗР;
Приоритет 3.5.: Промоција на енергетска ефикасност (ЕЕ) и искористување на обновливите извори на енергија (ОИЕ)				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
3.5.1. Подготовка на студии за искористување на потенцијалите на ЕЕ и ОИЕ				
	Изработка на студии и технички документации за изведба на системи за производство на енергија од обновливи извори (сонце, ветер, биомаса)	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЕЛЕМ;
	Спроведување родово-сензитивни анализи за да се утврдат бариерите, предизвиците и различните потреби на жените и мажите во пристапот и користењето на различните извори на енергија, уреди во домаќинството и индустријата, влијанието врз животната средина и здравјето на жителите во регионот	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; МЖСПП; РКЕВУ; МТСП;
	Мапирање на жените (пред сè старите жени, жените со посебни потреби, самохраните мајки и Ромките како најранлива категорија) кои немаат соодветен пристап до електрична енергија и улично осветлување	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации
3.5.2. Регионална програма за искористување на ОИЕ				
	Поддршка за спроведување на проекти за изведба на системи за производство на енергија од обновливи извори (сонце, ветер, биомаса)	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЕЛЕМ; РКЕВУ; Министерство за економија
	Поттикнување на производството на биогас и	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЕЛЕМ;

	биогориво			РКЕВУ; Министерство за економија; МЗШВ; АФПЗРР; АПРЗ;
	Обезбедување на субвенции за пристап до почиста енергија од страна на жените земјоделки/фармери, главите на домаќинствата и сопствениците на бизниси	-	2023-2024	МЗШВ; АФПЗРР; АПРЗ; Министерство за економија;
	Изработка на планови за ЕЕ во општините	-	2023-2024	Општини во ИПР;
	Поддршка за спроведување на проекти за подобрување на ЕЕ во јавни и станбени објекти	-	2023-2024	Општини во ИПР; Приватни претпријатија;
	Енергетски ефикасен објект, пристапен и достапен за сите – Општина Виница	12.010.254,00	2023-2024	ЦРИПР; Општина Виница;
	„Зелен кров за заедничка иднина“, Општина Виница	4.920.000,00	2023-2024	Општина Виница; ЦРИПР
	„Енергетско ефикасни и безбедни јавни површини за сите“, Општина Виница	3.075.000,00	2023-2024	Општина Виница
	Дефинирање на итни мерки за поддршка на жените (стари жени, жени со посебни потреби, самохрани мајки и Ромки како најранлива категорија) за остварување на соодветен пристап до електрична енергија и улично осветлување	-	2023-2024	Општини во ИПР; МЖСПП; РКЕВУ; МТСП;
	Обезбедување на субвенции за пристап до почиста енергија од страна на жените земјоделки/фармери, главите на домаќинствата, и сопствениците на бизниси	-	2023-2024	МЗШВ; АФПЗРР; АПРЗ; Министерство за економија;
3.5.3. Подигнување на свеста и обука за ЕЕ и ОИЕ				
	Одржување на обуки/ настани/ кампањи	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; МЖСПП; Граѓански организации;
	Подготовка на аудио/ видео едукативни содржини и изработка на веб страни / профили на социјални медиуми за едукација	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; МЖСПП; Граѓански организации;
3.5.4. Поттикнување на иновативни модели за користење на ОИЕ				
	Поддршка на деловни субјекти за тестирање на иновативни модели за користење на ОИЕ	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЕЛЕМ; РКЕВУ; Министерство за економија; МЗШВ; АФПЗРР; АПРЗ;

Стратешка цел 4: Конкурентно земјоделство и подобар квалитет на живот во руралните средини				
Приоритет 4.1.: Зголемување на производствени капацитети преку воведување на нови технологии и практики за подобрување на конкурентноста на земјоделското производство				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
4.1.1. Подготовка на студии и анализи за модернизација на земјоделското производство				
	Воспоставување на систем за собирање и анализирање на родово-разделени податоци за земјоделство и рурален развој и развивање родови индикатори на локално и регионално ниво	-	2022-2023	МЗШВ; Општини во ИПР; МТСП;
4.1.2. Воведување на иновативни и добри земјоделски практики				
	Искористување на средствата во АФПЗРР за поддршка на модернизација на производствени капацитети преку воведување на нови технологии и иновативни практики	-	2021-2026	Претпријатија; МЗШВ; АПРЗ; АФПЗРР; Здруженија на земјоделци; Министерство за економија;
	Воведување на нови заштитни мерки во земјоделството	-	2022-2026	МЗШВ; АПРЗ; АФПЗРР; Здруженија на земјоделци, Земјоделски производители и стопанства;
4.1.3. Воведување на стандарди во земјоделското производство и преработките				
	Воведување на стандарди на земјоделски стопанства и во производствените капацитети	-	2021-2026	МЗШВ; АПРЗ; АФПЗРР; Здруженија на земјоделци, Земјоделски производители и стопанства;
4.1.4. Поттикнување на алтернативно земјоделско производство				
	Поддршка на земјоделски стопанства за воведување и сертифицирање на органско производство	-	2022-2026	МЗШВ; АПРЗ; АФПЗРР; Здруженија на земјоделци, Земјоделски производители и стопанства; ЛАГ-ови
	Поддршка на земјоделски стопанства за спроведување на проекти за алтернативно земјоделско производство (печурки, хортикултура, птици, дивеч, семенски и саден материјал, рибници, пчеларство итн.)	-	2023-2026	МЗШВ; АПРЗ; АФПЗРР; Здруженија на земјоделци, Земјоделски производители и стопанства; ЛАГ-ови; Општини во ИПР;
4.1.5. Зголемување на капацитетите за искористување на ИПАРД и националната програма за земјоделство и рурален развој				

	Спроведување на обуки за подготовка на апликации за ИПАРД и националната програма за поддршка на земјоделството и рурален развој	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЛАГ-ови; Земјоделски здруженија;
	Поддршка за подготовка на апликации за ИПАРД и националната програма за поддршка на земјоделството и рурален развој	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЛАГ-ови; Земјоделски здруженија;
	Координација со МЗШВ за подобра приоритизација на поддршката и програмирање согласно компаративни предности на регионот	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЛАГ-ови; Земјоделски здруженија;
	Организирање на инфо денови за промоција на повиците објавени во рамки на ИПАРД програмата со фокус на мерки каде жените земјоделки имаат предност	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЛАГ-ови; Земјоделски здруженија;
	Воспоставување на програма за промовирање на земјоделските програми, и нивно прилагодување на условите на потребите на ромската заедница	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЛАГ-ови; Земјоделски здруженија;
4.1.6. Подобрување на капацитетите на човечките ресурси во земјоделството				
	Организирање на обуки за земјоделци со фокус на жени и млади земјоделци	-	2021-2026	МЗШВ; АПРЗ; ЛАГ-ови; Земјоделски здруженија; Граѓански здруженија;
	Изработка на печатени и електронски, аудио/ видео едукативни содржини и веб страни / профили на социјални медиуми	-	2021-2026	МЗШВ; АПРЗ; ЛАГ-ови; Земјоделски здруженија;
4.1.7. Поддршка за консолидација на земјоделското земјиште во регионот				
	Поддршка за активности за зголемување на просечна површина на земјоделските стопанства	-	2021-2026	МЗШВ, АПРЗ; Здруженија на земјоделци, Земјоделски производители и стопанства, Општини во ИПР;
	Електрифицирање на земјоделски стопанства	-	2022-2026	Општини во ИПР; МЗШВ; АФПЗРР;
Приоритет 4.2.: Воспоставување на агро-индустриска зона за Источниот регион				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
4.2.1. Поддршка за изградба на откупно дистрибутивни центри преку ЈПП				
	Поддршка за изградба на откупно дистрибутивни центри преку ЈПП во општините во ИПР	-	2022-2026	Министерство за земјоделие/Здруженија на земјоделци, општини, ИПР
	Градски пазар во Делчево - отворен и затворен	14.593.244,00	2023	ЦРИПР; Општина Делчево;

	дел - II фаза			
	Привлекување на инвеститори во агро-индустриска зона за ИПР	-	2021-2026	МЗШВ; Здруженија на земјоделци; Invest Северна Македонија; Министерство за економија; Општини во ИПР; ЦРИПР;
	Формирање на заедничка агро-индустриска зона за Североисточниот, Источниот и Југоисточниот плански регион	-	2023-2026	СРИПР; ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија; МЗШВ; АФПЗРР; Здруженија на земјоделци; Министерство за економија;
4.2.2. Поттикнување на инвестициите во земјоделството и преработувачки капацитети				
	Организирање на промотивни настани и поддршка на инвеститорите во фазата на спроведување на инвестицијата	-	2023-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; БЦ при ИПР; МЗШВ; Министерство за економија; Invest Северна Македонија;
4.2.3. Поддршка за формирање на задруги и кооперативи				
	Обука на земјоделците за предностите кои ги нуди задругарството (запознавање со задругарство и здружување во кооперативи)	-	2022-2023	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЛАГ-ови; Здруженија на земјоделци; АПРЗ;
	Обезбедување на советодавна поддршка за формирање на задруги и кооперативи	-	2022-2023	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЛАГ-ови; Здруженија на земјоделци; АПРЗ;
4.2.4. Вмрежување на земјоделските производители и преработувачките капацитети				
	Организирање на настани за вмрежување и спроведување на иницијативи помеѓу земјоделските производители и преработувачките капацитети	-	2023-2024	Здруженија на земјоделци; ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатија;
4.2.5. Поттикнување на земјоделски стопанства управувани од жени и млади				
	Зголемување на вештини за управување со селски стопанства кај младите и жените од руралните средини	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; АПРЗ; Здруженија на земјоделци;
	Јакнење на капацитетите на жените земјоделки и руралното население во поглед на дигитална/информациска писменост	-	2023-2024	АПРЗ; Здруженија на земјоделци;
	Поддршка за основање на преработувачки капацитети на мали и средни селски стопанства чии сопственици се млади и жени	-	2022-2023	МЗШВ; АФПЗРР; Општини во ИПР; БЦ при ЦРИПР; Организации за поддршка на претприемништвото;

	Поддршка и поттикнување на жените да се регистрираат како носители на земјоделски стопанства со целосно здравствено и социјално осигурување	-	2022-2023	Општини во ИПР; МТСП; АВРСМ;
	Олеснување за инвестиции во преработувачки капацитети на мали и средни селски стопанства чии сопственици се млади и жени	-	2023-2024	Општини во ИПР; МЗШВ; Министерство за економија;
Приоритет 4.3.: Промоција на родова еднаквост и диверзифицирање на економските активности во руралните средини				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
4.3.1. Промоција и информирање за програмите за поддршка на млади, жени и ранливи групи во руралните средини				
	Координација со МЗШВ за поголема поддршка и приоритизација на мерките за диверзификација и дополнителни економски активности во Источниот плански регион	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Здруженија на земјоделци; ЛАГ-ови;
4.3.2. Зајакнување на капацитети и поддршка на претприемништвото на млади, жени и ранливи групи во руралните средини				
	Подобрување на претприемничките вештини на млади, жени и ранливи групи во руралните средини за започнување сопствен бизнис и самовработување	-	2023-2024	Организации за поддршка на претприемништвото; Здруженија на земјоделци; АВРСМ;
	Поддршка на промоција, диверзификација и одржливост на руралната економија преку нови дигитални алатки и трансфер на знаење	3.700.000,00	2023-2024	ЦРИПР; Кластер за рурален туризам Магијата на исток-Србија; Развоен центар Мурска Субота–Словенија;ЕУ (Еразмус+)
	Активни мерки за вработување на млади, жени и ранливи групи во руралните средини	-	2022-2024	АФПЗРР; АВРСМ;
	Обезбедување на техничка поддршка за млади, жени и ранливи групи во руралните средини во аплицирање за програмите на АФПЗРР	-	2023-2024	Здруженија на земјоделци; Организации за поддршка на претприемништвото; ЦРИПР; АПРЗ;
4.3.3. Зачувување и развивање на традициите, културата и занаетчиството во руралните средини				
	Лобирање во МЗШВ за обезбедување и зголемување на средства во годишната програма за рурален развој	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЛАГ-ови; Здруженија на земјоделци;
	Организација на обуки за зачувување и развивање на традиционални земјоделско занаетчиски активности	-	2023-2024	ЛАГ-ови; Здруженија на земјоделци; Здруженија на занаетчии;
	Обезбедување на поддршка за спроведување на проекти и организација на настани за зачувување на традициите, културата и занаетчиството во	-	2023-2024	МЗШВ; АФПЗРР; Министерство за економија; АВРСМ;

	руралните средини			
4.3.4. Изградба на репроцентри за одгледување на автохтони раси на добиток				
	Обезбедување на поддршка за пилот проекти за воспоставување на репроцентри за одгледување на автохтони раси на добиток и животни на територијата на регионот	-	2023-2024	Општини во ИПР; АПРЗ; АФПЗРР; ЛАГ-ови;
	Спроведување на постапка за заштита на автохтони раси на добиток	-	2023-2024	ЛАГ-ови; Здруженија на земјоделци;
	Дисеминација и промоција на резултатите од пилот проектите	-	2023-2024	ЛАГ-ови; Здруженија на земјоделци; Општини во ИПР; ЦРИПР;
4.3.5. Развивање и промоција на руралниот туризам				
	Поддршка за реновирање на сместувачки капацитети во руралните подрачја	-	2021-2026	Општини во ИПР; АФПЗРР; ЛАГ-ови;
	Поддршка за развивање на нови туристички производи во руралните средини	-	2021-2026	Општини во ИПР; ЦРИПР; АФПЗРР; ЛАГ-ови;
	Промоција на руралниот туризам	-	2021-2026	Општини во ИПР; ЦРИПР; ЛАГ-ови;
4.3.6. Зајакнување и вмрежување на ЛАГ-овите				
	Зајакнување на капацитетите на ЛАГ-овите	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; АПРЗ; АФПЗРР;
	Координирање и поддршка на проектите што ги спроведуваат ЛАГ-овите	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; АПРЗ; АФПЗРР;
	Формирање на мрежа на ЛАГ-ови	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; ЛАГ-ови;
Приоритет 4.4.: Подобрување на квалитетот на живот во селата, подрачјата со специфични развојни потреби и подрачја во фаза на сериозна депопулација				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
4.4.1. Ревитализација и проширување на мрежата за наводнување				
	Проширување на мрежата за наводнување на земјиште	-	2022-2026	Општини во ИПР; МЗШВ;
	Промовирање на користење на системи капка по капка	-	2022-2026	Општини во ИПР; МЗШВ; АПРЗ; Здруженија на земјоделци;
	Техничка документација за изградба на отворен канал за регулирање на Кајанечки дол во с. Истибања, Општина Виница	900.000,00	2023	Општина Виница; МЛС; БРР
4.4.2. Ревитализација и проширување на локалните патишта и пристапот до земјоделските површини				

	Ревитализирање и пробивање на нови полски патишта до земјоделските површини	-	2021-2026	Општини во ИПР;
	Рехабилитација на пат во м.в. Долни Бавчи со должина од 1.000 м и ширина од 4,5 м во општина Делчево	1.858.500,00	2022-2023	ЦРИПР; Општина Делчево; МЗШВ
	Изградба на пристапни патишта во подрачјата со земјоделска дејност и обработлива површина во Источен плански регион	-	2021-2026	ЦРИПР; МЗШВ;
	Реконструкција на улица во с. Смојмирово, потег од црква до селски гробишта, Општина Берово	4.685.314,00	2023	Општина Берово; МЛС; БРР
	Реконструкција на дел од станбена улица 1„СТ1“ (пристапен пат) во населено место Таринци, Општина Карбинци	8.381.667,00	2023	Општина Карбинци; МЛС; БРР
	Реконструкција на дел од улица „Димитар Влахов“ и „Партизанска“ во с. Русиново, Општина Берово	4.658.684,00	2023	Општина Берово; МЛС; БРР
4.4.3. Обновување и развој на „паметни“ (смарт) села				
	Подобро урбанистичко планирање на селата	-	2023-2024	Општини во ИПР;
	Поддршка за спроведување на проекти за „паметни“ (смарт) села	-	2022-2024	Општини во ИПР; БРР; МЗШВ; АФПЗРР;
4.4.4. Спроведување на социјални и културни активности во селата				
	Спроведување на социјални, културни и спортски активности во селата	-	2023-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; Здруженија на земјоделци; Граѓански организации;
	Регионален тренинг центар во с. Зрновци, Општина Зрновци	15.375.000,00	2023	Општина Зрновци; ЦРИПР; Донатори
	Изградба на капела во с. Зрновци, Општина Зрновци	6.150.000,00	2023	Општина Зрновци;
	Изградба на регионален зелен пазар во с. Зрновци, Општина Зрновци	5.000.000,00	2023	Општина Зрновци; ЦРИПР;
	Отворање на креативни центри за деца	-	2023-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; Здруженија на земјоделци; Граѓански организации;
	Мобилни библиотеки и кина	-	2023-2024	Општини во ИПР; ЦРИПР; Здруженија на земјоделци; Граѓански организации;
4.4.5. Изработка на студии за потенцијалите за развој на подрачја во фаза на сериозна депопулација				
	Изработка на студија за потенцијалите за развој на подрачја во фаза на сериозна депопулација	-	2022-2023	Општини во ИПР; ЦРИПР; БРР; МЗШВ;

	(Малешево)			

Стратешка цел 5: Зацврстување на Источен плански регион како атрактивна туристичка дестинација				
Приоритет 5.1.: Зајакнување на капацитетите за развој на туризмот				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
5.1.1. Изработка на стратешки документи за развој на туризмот				
	Изработка на студија за потребите од вештини и знаења за работа во туристичкиот сектор во ИПР	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Спроведувањето на родово-базирани анализи за секторот туризам	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански здруженија; МСТП; АВРСМ;
5.1.2. Едукација, обука и квалификација на човечките ресурси во туристичко - угостителскиот сектор				
	Обука за туристички и планински водичи на локално и регионално ниво	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански здруженија; Центри за обука; Стопански комори; Организации за поддршка на претприемништвото; Високообразовни институции;
	Изучување на странски јазици од страна на туристичките работници	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански здруженија; Центри за обука;
	Обука на локалното население за искористување на достапните повици и начините за пополнување и поднесување на апликација	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански здруженија; Центри за обука;
	Организирање на настани за јакнење на свеста на населението за зачувување на културното и природното наследство	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; НУ Завод и Музеј; Министерство за култура; Граѓански организации;
	Обука за локалното население за комуникација и ориентација кон задоволување на потребите на туристите	-	2023-2024	ЦРИПР; Општи во ИПР; Граѓански здруженија; Центри за обука;
	Спроведување на обуки за менаџери на туристичките претпријатија	-	2023-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Центри за обука; Стопански комори; Организации за поддршка на претприемништвото; Високообразовни институции;
	Подобрување на пристапот на жените и девојките до програми за обука за туризам, угостителство и управување со претпријатија, вклучително	-	2022-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; АВРСМ; Центри за обука; Стопански комори;

	маркетинг и деловни вештини			Организации за поддршка на претприемништвото;
5.1.3. Поттикнување на вработување на жените и младите во туристичко - угостителскиот сектор				
	Промовирање на туризмот како атрактивна и конкурента дејност за вработување на жените и младите (отворени денови, средби со менаџери)	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија; Граѓански организации;
	Програми за обука и преквалификација на жените во туризмот	-	2022-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; АВРСМ;
	Воспоставување на регионална мрежа за меѓусебна поддршка на жените кои работат во секторот на туризам	-	2022-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации;
	Поддршка за деловните субјекти за вработување на жените и младите во туристичко - угостителскиот сектор	-	2023-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации; Министерство за економија; Агенција за поддршка и промоција на туризмот; АВРСМ;
5.1.4. Воведување на систем за евиденција на туристи				
	Спроведување на анализа на тековните практики за евиденција на туристите и дефинирање на јазовите и потребите	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Воспоставување на регионален систем за евиденција на туристи и спроведување на обука за засегнатите страни за негово користење	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Министерство за економија; Агенција за поддршка и промоција на туризмот;
5.1.5. Зајакнување на Координативното тело за развој на туризмот во Источен плански регион				
	Градење на капацитети на административниот кадар (ЕЛС, ЦРИПР) за работа во и со мрежи и градење на култура за мрежно работење и координација со засегнати страни	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
5.1.6. Формирање и зајакнување на Тело за управување со туристичката дестинација				
	Зајакнување на организациската поставеност и стручната и професионална компетентност на управувачките капацитети на Тело за управување со туристичка дестинација	-	2022-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; засегнати страни од областа на туризмот и угостителството
5.1.7. Категоризација и стандардизација на сместувачки капацитети и угостителски објекти				
	Категоризирање и стандардизирање на сместувачки капацитети и угостителски објекти	-	2023-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатијата; Министерство

				за економија; Агенција за поддршка и промоција на туризмот;
	Воспоставување на систем за мониторинг на објектите	-	2023-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Министерство за економија;
Приоритет 5.2.: Подобрување на туристичката инфраструктура во регионот				
Мерка	***Активност/ проект***	***Буџет (МКД)***	***Временска рамка***	***Одговорна институција***
5.2.1. Подобрување на квалитетот на постојната туристичка инфраструктура				
	Изработка на планска и техничка документација (урбанистички планови, физибилити студии, технички проекти, стратегии)	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Изработка на студија за водоснабдување на зимски рекративен центар Голак, Општина Делчево	2.000.000,00	2023-2024	Општина Делчево; Донатори
	Реконструкција на локална патна мрежа до туристичките локалитети	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Создавање на услови за развој на културен туризам - Реконструкција на културен дом „Тошо Арсов“ во Виница	13.500.000,00	2022-2023	ЦРИПР; Општина Виница, МЛС; БРР;
	Опремување на Мултикултурен Центар во Кочани, Општина Кочани	3.174.200,00	2023	Општина Кочани; ЦРИПР; МЛС; БРР
	Реконструкција на пристапен пат до туристичка населба Рамна Река	18.000.000,00	2021-2026	ЦРИПР; Општина Пехчево;
	Реконструкција на локален патен правец с. Спанчево – м.в. Свиланово – с. Рајчани, Општина Чешиново - Облешево	88.949.493,00	2023-2024	Општина Чешиново - Облешево
	Уредување на паркот околу споменикот на слободата на Лукобија, Општина Кочани	8.000.000,00	2023	Општина Кочани; Донатори
5.2.2. Изградба на нова туристичка инфраструктура				
	Уредување и изградба на трекинг, планинарски и велосипедски патеки	-	2021-2025	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански здруженија
	Изградба на дополнителна инфраструктура и содржини на туристичките локалитети (урбана опрема, партерно и хортикултурно уредување)	-	2021-2025	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Партерно уредување на рекреативен центар во туристичка населба Равна река, I и II фаза, Општина Пехчево	12.736.942,80	2022-2023	ЦРИПР; Општина Пехчево;

	Изградба на повеќенаменско игралиште, Општина Пробиштип	5.104.829,00	2023	Општина Пробиштип; МЛС; БРР
	Збогатување на туристичката понуда на регионот преку изградба на нова инфраструктура Барски еко-систем Езерце Изградба на пешачко-велосипедски патеки Изградба на рекреативен комплекс со уредување на излетнички места	22.642.869,00	2023-2024	ЦРИПР
	Подобрување на условите и содржините за спорт и рекреација преку реконструкција и уредување на мултинаменски игралишта во регионот	11.539.654,00	2023-2024	ЦРИПР
	Изградба на паркинзи и проширување на постојните со атрактивни локации со видиковец, санитарен објект, клупи	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Изградба на платформа, патека и видиковец на остров Калата, Калиманско Езеро	-	2022-2026	ЦРИПР; Општина Македонска Каменица;
	Изградба на мини информативни центри со сувенирници на познати локалитети	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Агенција за поддршка и промоција на туризмот;
	Осветлување на туристичко место Брана Градче и изградба на пристапен пат до Брана Градче	-	2022-2026	Општина Кочани;
5.2.3. Изградба на комунална и патна инфраструктура до и околу туристички локалитети				
	Изградба на нова комунална инфраструктура на туристичките локалитети Равна Река, Пониква, Беровско Езеро, Брана Градче, Абланица, Лесново и Голак	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Подобрување на условите за развој на планинско – рекреативен туризам - Уредување на СРЦ Пониква, Општина Кочани	10.021.754,00	2023-2024	ЦРИПР; Општина Кочани; МЛС, БРР
5.2.4. Подобрување на туристичката сигнализација				
	Поставување на туристичка сигнализација до сите туристички атрактивности	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Подобрување на електрификацијата на туристичките локалитети	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Поставување на информативни табли и мапи на македонски и англиски јазик	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
5.2.5. Зголемување и осовременување на сместувачките капацитети				
	Поддршка на населението во реконструкција на постоечки селски куќи во сместувачки капацитети	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;

	(преку ДУП, градежно одобрение, такси, ослободување од даноци)			
	Поддршка на бизнис секторот во изградба и реконструкција на сместувачки капацитети (преку ДУП, градежно одобрение, такси, ослободување од даноци)	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Реконструкција и адаптација на постојни објекти во планинарски домови	-	2022-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации;
	Изградба на нови планинарски домови	-	2023-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации;
	Изградба на нови сместувачки капацитети и реновирање на постојните во приватното сместување	-	2023-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија; Граѓански организации;
5.2.6. Мапирање, заштита и валоризација на природното и културното наследство				
	Изработка на планови за управување за културното и природното наследство и обука на администрацијата и персоналот во културните институции за зголемување на ефикасноста во управувањето	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; НУ Завод и Музеј; Министерство за култура;
	Уредување и заштита на културно историски знаменитости	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; НУ Завод и Музеј; Министерство за култура;
	Проширување на Музејот Теракота во Виница, Општина Виница	5.000.000,00	2023-2024	Општина Виница
	Осветлување и означување на културно историски знаменитости	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; НУ Завод и Музеј; Министерство за култура;
	Подобрување на туристичката сигнализација и инфраструктура во и ИПР – Електрификација, оградување и поставување на туристичка сигнализација на археолошкиот локалитет „Баргала” и поплочување на улица во автентичен стил во населба Ново Село	12.582.192,00	2023-2024	ЦРИПР; Општина Карбинци; Општина Штип
	Организација на настани на културно историски знаменитости	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; НУ Завод и Музеј; Министерство за култура; Граѓански организации;
	Организација на културно-уметничките настани во регионот и поголемо вклучување на женското население	-	2022-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Граѓански организации;

Приоритет 5.3.: Создавање и промоција на интегрирана регионална туристичка понуда				
Мерка	*Активност/ проект*	*Буџет (МКД)*	*Временска рамка*	*Одговорна институција*
5.3.1. Создавање на регионален бренд				
	Изработка на студија за брендирање на регионот	-	2022-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Брендирање на регионални производи	-	2022-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија; Граѓански организации;
	Студија за идентификација на потенцијали на карактеристични производи за стекнување со Green Label	-	2023-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Изработка на Студија за идентификација на потенцијали на карактеристични производи за стекнување со заштитено географско потекло и поддршка во процесот на ваквата мерка	-	2021-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
5.3.2. Создавање на интегрирана регионална туристичка понуда				
	Иницирање на програми за поддршка за привлекување на инвестиции во туризмот	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија; Граѓански организации;
	Вмрежување на туристички агенции и туристички чинители за креирање на регионална и прекугранична понуда	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија; Граѓански организации;
	Изработка на туристички пакети за домашни и странски гости	-	2023-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија; Стопански комори; Организации за поддршка на претпријатија; Агенција за поддршка и промоција на туризмот;
	Координација со национална Канцеларија за планински туризам и планински содржини за развој на туризам на Осоговските планини	-	2022-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Агенција за поддршка и промоција на туризмот;
5.3.3. Развивање на нови туристички атракции и искуства				
	Создавање на нови туристички атракции (адреналински паркови, зип лајн, аквапаркови)	-	2023-2024	ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија;
	Создавање на нови туристички искуства (параглајдерство, џип сафари, сафари, оф-роуд, мото туризам, паинтбол, јавање коњи и магарења)	-	2023-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија;
	Изградба на отворен базен со искористување на геотермални води во Кочани	-	2023-2024	ЦРИПР; Општина Кочани;

	Изградба на нови ски центри, жичари и патеки	-	2023-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Изградба на СПА центри	-	2021-2026	Претпријатија;
	Изградба и реконструкција на бањски и велнес центри во с. Бања, Општина Чешиново - Облешево	110.451.847,50	2023-2026	Општина Чешиново - Облешево
	Подобрување на можноста за развој на спортско рекреативниот и езерскиот туризам во источниот плански регион, Општина Берово	6.000.000,00	2023-2024	Општина Берово; ЦРИПР; БРР
5.3.4. Промоција на регионот како туристичка дестинација				
	Изработка на интегрален информативен туристички портал на ИПР	-	2023-2024	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР;
	Организирање фестивали, манифестации, саеми, базари	-	2021-2026	ЦРИПР; БЦ при ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија; Граѓански организации; Агенција за поддршка и промоција на туризмот;
	Покана на туристички писатели	-	2022-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија; Граѓански организации; Агенција за поддршка и промоција на туризмот;
	Презентација и промоција на регионот во странски медиуми и преку социјални медиуми	-	2022-2026	ЦРИПР; Општини во ИПР; Претпријатија; Граѓански организации; АППТ

Легенда:

Проект	Приоритет во Стратегија за регионален развој на РСМ 2021 - 2031	44 проекти	СЦ1 – 19 СЦ2 – 3 СЦ3 – 15 СЦ4 – 6 СЦ5 – 1
Проект	Проект во Акционен план на ЦРИПР 2023	18 проекти	СЦ1 – 6 СЦ2 – 1 СЦ3 – 3 СЦ4 – 3 СЦ5 – 5
Проект	Проект во Акционен план 2023 кој има буџет, но НЕМА обезбедно извори на финансирање	20 проекти	СЦ1 – 5 СЦ2 – 2 СЦ3 – 5 СЦ4 – 3 СЦ5 – 5
Проект	Проект во Акционен план 2023 кој ИМА обезбедно извори на финансирање	17 проекти	СЦ1 – 6 СЦ2 – 2 СЦ3 – 0 СЦ4 – 4 СЦ5 – 5
Проект	Проект за родова еднаквост	33 проекти	СЦ1 – 10 СЦ2 – 5 СЦ3 – 8 СЦ4 – 5 СЦ5 – 5
Проект	Проект за кој НЕМА буџет и обезбедено извори на финансирање	308 проекти	СЦ1 – 86 СЦ2 – 68 СЦ3 – 60 СЦ4 – 42 СЦ5 – 52

ПРИЛОГ 2. ПРИОРИТЕТИ, МЕРКИ И ИНДИКАТОРИ ВО ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВОЈ НА ИПР 2021 - 2026

Приоритети	Мерки	Индикатори
Приоритет 1.1: Поттикнување на домашните инвестиции и привлекување на странски инвестиции во сектори со конкурентска предност	1.1.1. Идентификување на сектори со конкурентска предност и спроведување на процес за паметна специјализација 1.1.2. Промоција на регионот, неговите конкурентски предности и инвестициски можности 1.1.3. Подобрување на инвестициската клима и овозможување на погодности за домашни инвеститори 1.1.4. Вмрежување на релевантните регионални, локални и национални институции за привлекување на домашни и странски инвестиции во ТИРЗ и општинските зони	• Број на изготвени студии и анализи за идентификување на индустриите со потенцијал за развој на регионот; • Изработена стратегија за паметна специјализација во идентификуваните индустрии со потенцијал; • Датабаза на понуда на слободни парцели и неискористени индустриски објекти во регионот; • Дата база од постојни плански стратешки документи на сите релевантни институции; • Број на настани за промоција; • Број на потенцијални инвеститори учесници на настаните; • Тираж на печатени промотивни материјали; • Број на аудио/видео промотивни материјали; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за промоција; • Број на овозможени погодности и стимулации за домашните инвеститори; • Обем на инвестиции во основни средства во индустријата; • Број на нови претпријатија што инвестираат во ТИРЗ и општинските зони; • Обем на нови инвестиции во ТИРЗ и општинските зони; • Должина на изградена канализација во ТИРЗ и општинските зони (во km); • Должина на асфалтирани патишта во ТИРЗ и општинските зони (km); • Број на состаноци за вмрежување (% на учеснички); • Број на заеднички иницијативи од состаноците (% на иницијативи од учеснички); • Формирано регионално тело „Инфо берза“.
Приоритет 1.2: Подобрување на конкурентноста и иновацискиот потенцијал на постојните претпријатија	1.2.1. Воведување на нови технологии и иновации во претпријатијата 1.2.2. Зајакнување на капацитетот на претпријатијата за пристап до фондовите за подобрување на конкурентноста и иновацискиот потенцијал	• Број на претпријатија што вовеле нова технологија (% на претпријатијата во сопственост на жени); • Број на спроведени проекти за воведување на стандарди; • Број на претпријатија со воведени стандарди (% од тие сопственост на жени); • Број на подготвени апликации за повиците на ФИТР (% од тие сопственост на жени); • Одобрени проекти на претпријатијата од регионот на повиците на ФИТР (% од тие

	1.2.3. Поттикнување на деловна соработка на истражувачките центри, деловните субјекти, организациите за поддршка и други засегнати страни преку формирање на кластери	сопственост на жени); • Обем на инвестиции во основни средства во индустријата; • Број на воведени иновации во претпријатијата (% од тие сопственост на жени); • Број на претпријатија што вовеле иновации (% од тие сопственост на жени); • Број на едукативни настани за иновативност (% од на учеснички); • Број на учесници на настаните (% на учеснички); • Број на состаноци за вмрежување (% на учеснички); • Број на заеднички иницијативи од состаноците (% од на иницијативи од учеснички); • Број на формирани кластери; • Број на заштитени производи од регионот; • Број на брендирани производи од регионот; • Обем на извозот во регионот; • Број на извозно ориентирани субјекти; • Број на онлајн алатки за извозна промоција на претпријатијата; • Број на настани за извозна промоција на претпријатијата; • Број на учесници на настаните (% на учеснички); • Број на изготвени анализи за влијанието на пандемијата Ковид-19 врз секторите; • Број на изготвени анализи за состојбите и потребите на бизнис заедницата (со вклучени потреби на жените претприемнички); • Висина на средства за поддршка на бизнис секторот и дефинирани критериуми за поддршка (% на средства за поддршка на жени); • Број на поддржани претпријатија (% од тие сопственост на жени).
	1.2.4. Заштита и брендирање на производи препознатливи за регионот	
	1.2.5. Зголемување на извозот и подобрување на конкурентноста на извозно ориентираните претпријатија	
	1.2.6. Поддршка на бизнис секторот за справување со последиците од пандемијата Ковид-19	
Приоритет 1.3: Поттикнување на претприемништвото и самовработувањето	1.3.1. Подобрување на деловното опкружување за старт-апи и претприемништво	• Број на променети административни процедури на локално ниво; • Број на овозможени погодности за старт-апи и претприемачи; • Зголемен обем на средства за поддршка на старт-апи и претприемништво; • Број на информативни и промотивни настани: • Број на учесници на настаните (% по пол); • Тираж на печатени промотивни материјали; • Број на аудио/видео промотивни материјали; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за промоција;
	1.3.2. Поддршка за претприемнички активности и самовработување на млади, жени и ранливи групи	
	1.3.3. Поттикнување на вработување на лица со низок степен на образование	

	1.3.4. Подобрување на искористеноста на природните и културно историските знаменитости за нови услужни бизниси	• Број на спроведени обуки/обучени поединци; • Број на регистрирани нови претпријатија (сопственост по пол); • Број на регистрирани нови претпријатија основани од жени, млади и луѓе од ранливи категории; • Број на поднесени и одобрени апликации од старт-апи и претприемачи спрема меѓународни и национални фондови; • Вредност на одобрени средства по апликациите; • Датабаза на лица со низок степен на образование (разделени по пол); • Број на спроведени обуки/обучени лица со низок степен на образование (разделени по пол); • Број на иницијативи на општините за вработување на лица со низок степен на образование во општо корисна работа; • Број на настани за вмрежување на лицата со низок степен на образование со претпријатија кои бараат работна сила; • Број на учесници на настаните (разделени по пол); • Број на претпријатија што вработуваат лица со низок степен на образование; • Број на лица со низок степен на образование што се вработиле (по пол); • Број на настани за вмрежување на услужни бизниси за искористување на природните и културно историските знаменитости; • Формиран кластер од услужни бизниси кои подржуваат промоција на културни и историски знаменитости (отворање на сувенирници на локалитети, поддршка за туристички водичи и сл.); • Број на нови организации за поддршка на старт-апи и поттикнување на претприемништвото; • Број на барани и број на реализирани советодавни услуги за старт-апи и претприемачи; • Број на старт-апи и претприемачи корисници на услугите на регионалниот бизнис центарот при ЦРИПР (разделени по пол); • Број на корисници на услугите на организации за поддршка на старт-апи и поттикнување на претприемништвото (разделени по пол); • Број на настани и учесници (по пол) за вмрежување на организациите за поддршка; • Број на заеднички иницијативи на организациите за поддршка на старт-апи и поттикнување на претприемништвото; • Број на поддржани старт-апи и претпријатија (% во сопственост на жени);
	1.3.5. Формирање, зајакнување и вмрежување на организации за поддршка на поттикнување на претприемништвото и самовработувањето	
	1.3.6. Стимулирање на социјално претприемништво	
	1.3.7. Промовирање на родова еднаквост и следење на претприемничката активност според пол.	

		• Број на формирани социјални претпријатија со посебен фокус на жени Ромки и жени од рурални средини; • Број на спроведени анализи за следење на претприемничката активност во регионот со посебен фокус на мерките за жените и младите; • Број на поддржани млади и жени претприемачи.
Приоритет 1.4: Подобрување на просторното и урбанистичко планирање и осовременување на инфраструктурата	1.4.1. Изработка на просторно - урбанистичка и техничка документација 1.4.2. Подобрување и осовременување на постојната и изградба на нова сообраќајна инфраструктура 1.4.3. Подобрување и осовременување на постојната и изградба на нова комунална инфраструктура 1.4.4. Гасификација и подобрување на енергетската инфраструктура 1.4.5. Подобрување на транспортните услуги 1.4.6. Промовирање на „паметни“ смарт општини и подобра дигитална поврзаност 1.4.7. Заштита од елементарни непогоди.	• ГИС систем во регионот; • Број на изготвена урбанистичка документација (ГУП, ДУП и др.); • Број на изработени просторни планови за општини во Источниот регион; • Број на изготвени физибилити студии, анализи и други студии за просторно и урбанистичко планирање; • Број на изработени технички документации за локални и регионални инфраструктурни проекти; • Подземен катастар за постоечка патна, комунална и енергетска инфраструктура; • Број на изработени родово-сензитивни анализи на локално и регионално ниво; • Број на идентификувани лица (разделени по пол) кои немаат пристап до квалитетна патна инфраструктура; • Број на проекти/апликации за осовременување на постоечката локална, регионална и магистрална патна инфраструктура; • Број на проекти/апликации за изградба на нова локална, регионална и магистрална патна инфраструктура; • Должина на новоизградена и реконструирана локална, регионална и магистрална патна инфраструктура (km); • Број на заменета и нова сообраќајна сигнализација (хоризонтална и вертикална); • Број на сообраќајни незгоди; • Број на одржани обуки/ обучени учесници (разделени по пол) за безбедност во сообраќајот; • Број на проекти за осветлување и обележување опасни, значајни точки и објекти на патиштата (% од нив кои директно упатуваат на потребите на жените); • Број на стојалишта, паркинзи и др. опрема; • Должина на одржувана патна инфраструктура (km); • Број на физибилити студии, анализи и др. студии; • Број на технички документации (водоснабдителни системи, системи за собирање на отпадни води, пречистителни станици, системи за наводнување); • Должина на реконструирани/ новоизградени водоснабдителни системи, системи за одведување на отпадни води, пречистителни

		станици, системи за наводнување (km); • Број на нови приклучоци на системи за водоснабдување и канализација; • Зголемена наплата од корисници (водоснабдување и канализација); • Број на изработена техничка документација за изградба на систем за гасификација на Источен регион; • Должина на примарни и секундарни водови за гас (km); • Број на изработена техничка документација и приклучување на примарни и секундарни енергетски водови; • Број на воведени паметни (смарт) решенија во општините; • Број на нови линии во автобускиот превоз помеѓу општините во рамки на регионот (број од нив кои директно упатуваат на потребите на жените); • Број на проекти за дигитална поврзаност во регионот; • Број на корисници на алатки за дигитално поврзување (разделени по пол); • Реновирани објекти за противпожарна заштита; • Број на набавена опрема за противпожарна заштита.
Приоритет 1.5: Постигнување на поголема продуктивност и конкурентност на работната сила преку унапредување на нејзините вештини и компетенции	1.5.1. Анализирање и прилагодување на потребите на деловните субјекти за работна сила 1.5.2. Формирање на економско-социјални совети во општините и на ниво на регион 1.5.3. Унапредување на родовата еднаквост при вработувањето преку стимулативни практики и можности за вклучување на пазарот на трудот на млади, жени, лица со ниско образование или долгорочно невработени 1.5.4. Намалување на работната сила во неформалниот сектор и поттикнување на самовработувањето 1.5.5. Поврзување на потребите на бизнисите и понудата на заинтересирани ученици од средното и високото образование 1.5.6. Развивање	• Број на изработени анализи за потребите на деловните субјекти за работна сила; • Број на заеднички програми во кои учествува бизнис секторот; • Број на воспоставени и функционални економски-социјални совети во општините; • Воспоставен и функционален економско-социјален регионален совет; • Број на активни мерки за вработување; • Број на поволности за претпријатијата што вработуваат лица од ранливи категории (жени, млади и др. ранливи категории); • Број на спроведени обуки/обучени поединци (разделени по пол); • Број на регистрирани нови претпријатија; • Број на регистрирани нови претпријатија основани од жени, млади и луѓе од ранливи категории; • Број на вработени лица од ранливи категории (жени, млади и др. ранливи категории); • Датабаза на лица кои работаат во неформалниот сектор (по пол, возраст и сектор на дејност); • Број на спроведени обуки/обучени поединци (по пол); • Број на регистрирани нови претпријатија основани од лица што работаат во неформалниот сектор (сопственост по пол); • Број на поволности за регистрација на бизнисот;

	иновативни програми за преквалификација и доквалификација на вработените со практична работа на воведените нови технологии во деловните субјекти	• Број на настани за вмрежување на заинтересирани ученици од средното и високото образование со претпријатија кои бараат работна сила; • Број на учесници на настаните (разделени по пол); • Број на претпријатија што вработуваат ученици од средното и високото образование; • Број на завршени ученици од средното и високото образование што се вработиле (разделени по пол); • Број на развиени иновативни програми за преквалификација и доквалификација на вработените со практична работа на воведените нови технологии во деловните субјекти; • Број на вклучени ученици во граѓанскиот и бизнис секторот каде остваруваат практична работа (разделени по пол); • Број на спроведени обуки/обучени поединци (разделени по пол); • Број на алатки и практики што се користат за зголемување на продуктивноста; • Број на проекти за воведување дигитална алатки во претпријатијата.
	1.5.7. Промовирање на практична работа и волонтирање во претпријатијата	
	1.5.8. Зголемување на продуктивноста на работната сила	
Приоритет 2.1: Зајакнување на капацитетите за образование и социјална заштита	2.1.1. Креирање на регионални и локални партнерства за социјална заштита	• Број на настани за вмрежување; • Број на организации (општини, НВО, итн.) вклучени во давање на услуги за грижа за ранливите категории; • Регионален социјален план; • Број на подготвени општински социјални планови; • Број на обуки/ учесници од општините на обуките за развој на образованието и социјална заштита; • Број на учесници од општините на обуките (разделени по пол); • Регионален совет за социјална заштита; • Број на изработени анализи и студии за потребите на социјално ранливите категории; • Број на адаптирани/нови услуги за социјално ранливите категории; • Број на реновирани социјални установи; • Број на опремени социјални установи (кабинети, работни простории, количина на набавени нагледни средства и опрема, итн.); • Број на обуки/ учесници (негователи и асистенти разделени по пол); • Број на одржани обуки/ настани; • Број на учесници на обуките/ настаните (разделени по пол); • Тираж на печатени информативни материјали; • Број на аудио/ видео едукативни содржини; • Број на веб страни / профили на социјални
	2.1.2. Подготовка на регионален и општински социјални планови	
	2.1.3. Зајакнување на капацитетите на вработените во општините за развој на образованието и социјалната заштита	
	2.1.4. Унапредување на капацитетите на социјалните установи и подобро таргетирање на социјално ранливите категории	
	2.1.5. Зајакнување на човечки ресурси за образовни и лични асистенти за ранливи групи	
	2.1.6. Подобро искористување на домашни и меѓународни фондови за образование и социјална заштита	

		медиуми за едукација; • Број на подготвени/ одобрени апликации за домашни и меѓународни фондови за образование и социјална заштита; • Вредност на одобрени апликации за на домашни и меѓународни фондови за образование и социјална заштита.
Приоритет 2.2: Создавање услови за квалитетно образование	2.1.1. Подобрување на содржината, условите за учење и квалитетот во предучилишното образование	• Број на деца згрижени во градинки во урбаните/ руралните средини; • Број на градинки кои ги задоволуваат условите/ стандардите за згрижување на деца на предучилишна возраст (изградени и реновирани занимални/простории, набавени нагледни средства и опрема); • Број на училишта кои ги задоволуваат условите/ стандардите за следење настава (изградени и реновирани училници/кабинети, набавени нагледни средства и опрема); • Обем на инвестиции за изградба и реновирање на училишта; • Број на нови паралелки (според потребите и барањата на бизнис секторот); • Број на ученици запишани и завршени во паралелки од средно стручно образование (по пол); • Број на училишта кои ги задоволуваат условите/ стандардите за згрижување на деца со посебни образовни потреби (изградени и реновирани пристапи, училници/кабинети, набавени соодветни нагледни средства и опрема); • Број на ученици кои се осипале/го напуштиле образованието (по пол); • Број на дневни центри за згрижување на деца со посебни потреби (деца и младинци со пречки во говорот, аутизам и даунов синдром); • Број на формирани регионални центри за стручно образование и обука; • Број на акредитирани програми и установи за континуирано образование на возрасни според барањата и потребите на бизнис секторот; • Број на учесници во програмите за возрасни (по пол); • Број на дигитални технологии/ алатки што се користат во образованието; • Број на деца/возрасни лица кои користат дигитални технологии и алатки (по пол); • Број на поддржани проекти во научно-истражувачки активности во високото образование за примена во приватниот сектор; • Број на воведени иновации;
	2.1.2. Зголемување на опфатот на деца во предучилишно образование	
	2.2.3. Подобрување на условите и квалитетот на образованието;	
	2.2.4. Воведување на нови стручни профили во средните училишта согласно потребите на локалната бизнис заедница и зајакнување на капацитетите на вработените во училиштата;	
	2.2.5. Подобрување на условите и капацитетите на училиштата за инклузивно образование за децата со посебни образовни потреби	
	2.2.6. Формирање на регионални центри за стручно образование и обука	
	2.2.7. Промовирање образованието на возрасни	
	2.2.8. Подобрување на дигитални вештини и употреба на е-алатки во образованието	
	2.2.9. Поддршка за апликативните научно-истражувачки активности во високото образование	

	2.2.10 Создавање услови за отстранување на сите форми на дискриминација кон женските деца и преференции на машките деца, кои резултираат со штетни и неетички практики во однос на пренаталната селекција на полот, вклучително и на дискриминацијата кон децата од ромската заедница.	• Број на воведени технологии; • Број на случаи на пријавена дискриминација кон женски деца и деца од ромската заедница.
Приоритет 2.3: Зголемување на социјалната инклузија на сите ранливи категории	2.3.1. Подобрување на сместувањето и грижата за стари лица	• Креирана датабаза за стари лица (по пол и возраст); • Број на лица во датабазата за стари лица (по пол); • Број/капацитет на домови за стари лица; • Број/капацитет на дневни центри за стари лица; • Број на стари лица кои побарале и добиле соодветна услуга (по пол и возраст); • Број на стари лица згрижени во установи за згрижување (по пол и возраст); • Број на изградени социјални установи; • Обем на инвестиции за изградба на социјални установи; • Подобрени услови за домашна нега на лица од ранливи категории; • Подобрена помош и нега на стари лица, лица со попреченост и грижа за деца со посебни потреби; • Набавени возила / опрема за домашна нега на лица од ранливи категории; • Број на лица кои побарале и добиле соодветна мобилна услуга (по пол и возраст); • Број на стари лица, лица со попреченост и грижа за деца со посебни потреби кои побарале и добиле соодветна мобилна услуга (по пол и возраст); • Број на организации (општини, НВО, итн.) вклучени во давање на услуги за грижа за ранливите категории; • Број на нови услуги за грижа за ранливи категории; • Број на корисници што побарале/ добиле такви услуги (разделени по пол и возраст); • Број на рампи/ лифтови во јавните објекти и јавниот транспорт за лица со попреченост во развојот; • Број на формирани дневни центри за ранливите категории (лица со попреченост, лица зависници од психоактивни
	2.3.2. Подобрување на покриеноста со установи и услуги за социјална заштита	
	2.3.3. Воспоставување на мобилни социјални услуги	
	2.3.4. Децентрализација и деинституционализација на социјалните услуги за ранливи категории	

	2.3.5. Подобрување на пристапот за сите во јавните установи во регионот	супстанци); • Број на формирани шелтер центри за жртви на родово засновано насилство; • Број на пријавени/ решени случаи на родово засновано насилство.
	2.3.6. Формирање на дневни центри за ранливи групи	
	2.3.7. Формирање на шелтер центри за жртви на родово засновано насилство	
	2.3.8. Поттикнување на социјална инклузија на лица со атипичен развој и попреченост	
Приоритет 2.4: Подобрување на условите во здравствените установи во регионот	2.4.1. Подобрување на условите во здравствените објекти	• Број на технички документации за реконструкција и изградба на нови објекти во примарната здравствена заштита; • Број на опремени објекти за примарна здравствена заштита; • Количина на набавена опрема; • Изградени и реновирани амбуланти; • Обем на инвестиции за изградба и реновирање на амбуланти; • Број на обуки/ обучени лица во здравството; • Број на матични гинеколози по општини • Број на лица кои побарале и добиле соодветна • здравствена заштита (разделени по пол и возраст); • Број на е-здравствени услуги; • Број на лица од ранливите категории кои побарале и добиле соодветна здравствена заштита (разделени по пол и возраст) ; • Број на мобилни здравствени услуги за ранливи категории (по пол); • Број на здравствени пунктови (за обезбедување вакцинација и здравствени услуги за педијатрија и гинекологија) • Број на едукативни настани за информирање за репродуктивно здравје и заштита од несакана бременост • Број на спортски настани; • Број на учесници на спортски настани (разделени по пол); • Број на изградени / реновирани спортски објекти; • Број на изградени стационарни за згрижување на кучиња скитници; • Број на заловени и третирани кучиња скитници.
	2.4.2. Подобрување на здравствените услуги	
	2.4.3. Здравствена заштита на ранливите категории	
	2.4.4. Здравствени и социјални придобивки од спортски активности	
	2.4.5. Воспоставување на инфраструктура и услуги за згрижување на кучиња скитници	

Приоритет 3.1: Интегриран систем за управување со отпадот и промоција на циркуларна економија	3.1.1. Воспоставување на регионално управување со отпадот 3.1.2. Затворање на диви депонии 3.1.3. Селектирање, рециклирање и повторна употреба на отпадот 3.1.4. Преработка на отпад 3.1.5. Подигнување на свеста и обука за правилно управување со отпадот 3.1.6. Поддршка за пилот проекти за циркуларна / зелена економија	• Количина на создаден/ собран отпад (во t); • Број на набавени опрема и возила за отпад; • Број на изградени претоварни станици; • Обем на инвестиции за набавка на опрема и механизација за управување со отпадот; • Број на население кое добива услуга за собирање на отпад по типови домаќинства (семејни, несемејни-самечки, водени од жена/маж); • Број на население во руралните средини кое добива услуга за собирање на отпад (семејни, несемејни-самечки, водени од жена/маж); • Број на нови рути за собирање на отпадот; • Број на санирани и уредени нестандардни и диви депонии; • Површина на санирани и уредени нестандардни и диви депонии (во ha); • Количина на рециклиран отпад (во t); • Количина на отпад која се депонира (во t); • Број на фабрики за преработка на отпад; • Количина на преработен отпад (во t); • Број на одржани кампањи/обуки; • Број на одржани настани; • Број на учесници на кампањите/ обуките/ настаните (разделени по пол); • Тираж на печатени информативни/ едукативни материјали; • Број на аудио/ видео информативни/ едукативни содржини; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за промоција; • Број на проекти за циркуларна економија и отворање на зелени работни места; • Број на деловни субјекти што спровеле проекти за циркуларна економија и отворање на зелени работни места.
Приоритет 3.2: Управување со заштитени подрачја и заштита на биодиверзитетот	3.2.1. Воспоставување на мрежа на заштитени подрачја 3.2.2. Донесување и спроведување на планови за управување со заштитени подрачја 3.2.3. Прогласување на Малешево за заштитени подрачја 3.2.4. Подготовка на локални планови за биолошка разновидност	• Број на изработени елаборати за постојни заштитени подрачја; • Број на изработени елаборати за потенцијални заштитени подрачја; • Број на започнати постапки за заштита на подрачја; • Број на реализирани проекти за заштита и промоција на заштитените подрачја; • Процент на вклучено население во процесот (разделени податоци по пол); • Обем на инвестиции во заштита и промоција на заштитените подрачја; • Број/ Површина на заштитени подрачја; • Број на реализирани проекти за заштита и промоција на заштитените подрачја; • Број на настани за вмрежување со други

	3.2.5. Подигнување на свеста и обука за вредноста на заштитени подрачја и биодиверзитетот	значајни подрачја од другите региони/ ЕУ; • Број на донесени планови за управување со заштитени подрачја; • Степен на спроведување на донесени планови за управување со заштитени подрачја; • Број на пилот активности за проценка и воведување на екосистемски услови во регионот; • Партиципативно подготвени локални планови за биолошка разновидност за 11 општини (со подеднакво учество на жени и мажи); • Инвентар со идентификуван и валоризиран растителен свет; • Инвентар со идентификуван и валоризиран животински свет; • Инвентар со идентификувани и валоризирани ендемични видови; • Обем на инвестиции во заштита и промоција на биодиверзитетот; • Број на одржани кампањи; • Број на одржани настани; • Број на учесници на кампањите/настаните (разделени по пол); • Тираж на печатени информативни/ едукативни материјали; • Број на аудио/ видео информативни/ едукативни содржини; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за промоција.
Приоритет 3.3: Заштита на воздухот, водата и почвата	3.3.1. Воспоставување на регионален систем за мониторинг на воздух 3.3.2. Регулација на речни корита 3.3.3. Заштита на површински и подземни води 3.3.4. Рационално искористување на водните ресурси 3.3.5. Санирање на жешки еколошки и индустриски точки 3.3.6 Подигнување на свеста и обука за заштита на воздухот, водата и почвата 3.3.7 Обезбедување еднакво учество на	• Број на мониторинг станици за квалитетот на воздухот; • Број на извештаи за квалитет на воздухот; • Обем на инвестиции за подобрување на квалитетот на воздухот; • Број на онлајн алатки за мониторинг на квалитетот на воздухот; • Број на проекти за уредување и регулација на речни корита; • Број на проекти за заштита на речни корита со проучување и обновување на рипариска вегетација; • Обем на инвестиции за уредување и регулација на речни корита; • Број на заштитени извори на вода; • Број на мерења на квалитетот на подземните води; • Број на извештаи за квалитет на подземните води; • Стапка на губитоци на вода; • Должина на рехабилитирани и нови водоснабдителни системи; • Обем на инвестиции за рехабилитирање и изградба на нови водоснабдителни системи; • Број на мерења на квалитетот на подземните води;

	жените и мажите во процесите на креирање политики и носење на одлуки во општинските, меѓуопштинските и регионалните тела за прашања поврзани со заштитата на животната средина	• Број на извештаи за квалитет на подземните води; • План за ремедијација на индустриски жешки точки; • Површина на која е извршена ремедијација; • Површина на почва која има подобар квалитет; • Број на мерења на квалитетот на почвата; • Број на извештаи за квалитет на почвата; • Број на нови практики во земјоделството за заштита на почвата; • Број на одржани кампањи; • Број на одржани настани; • Број на учесници на кампањите/настаните (разделени по пол); • Тираж на печатени информативни/ едукативни материјали; • Број на аудио/ видео информативни/ едукативни содржини; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за едукација.
Приоритет 3.4: Справување со последиците од климатските промени	3.4.1. Подготовка на регионална стратегија за климатски промени 3.4.2. Подготовка на регионален и локални планови за ублажување на последиците од климатските промени 3.4.3. Воведување на формално и неформално образование за климатските промени 3.4.4. Интегрирано управување со шумите 3.4.5. Одржливо управување со жетвени остатоци	• Регионална стратегија за климатски промени; • Регионални и локални планови за ублажување на последиците од климатските промени со вклучени родово-сензитивни мерки; • Инвентар на загадувачи; • Биланс на емисија на стаклени гасови; • Број на проекти за ублажување на ефектите од климатските промени; • Број на проекти за ублажување на ефектите од климатските промени во земјоделството; • Број на нови практики во земјоделството во однос на климатските промени; • Број на едуцирани земјоделци за климатски промени (разделени по пол); • Број на отпечатени и дистрибуирани промотивни материјали за ублажување на ефектите од климатските промени; • Број на реализирани едукативни активности за ублажување на ефектите од климатските промени; • Број на предмети/ теми воведени во формалното образование; • Број на одржани обуки/ настани; • Број на учесници на обуките/ настаните (разделени по пол); • Тираж на печатени информативни материјали; • Број на аудио/ видео едукативни содржини; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за едукација; • Површина под шуми; • Површини со нови шуми; • Површини зафатени со шумски пожари;

		• Количина на илегална сеча на дрвна маса; • Број на извршен мониторинг на палење на стрништа за спречување на поголеми пожари; • Број на казни за палење на стрништа; • Број на пилот проекти за одржливо управување со жетвени остатоци.
Приоритет 3.5: Промоција на енергетска ефикасност (ЕЕ) и искористување на обновливите извори на енергија (ОИЕ)	3.5.1. Подготовка на студии за искористување на потенцијалите на ЕЕ и ОИЕ 3.5.2. Регионална програма за искористување на ЕЕ и ОИЕ 3.5.3. Подигнување на свеста и обука за ЕЕ и ОИЕ 3.5.4. Поттикнување на иновативни модели за користење на ОИЕ	• Број на изработени студии, технички документации за изведба на системи за производство на енергија од обновливи извори (сонце, ветер, биомаса); • Број на изведени системи за производство на енергија од обновливи извори (сонце, ветер, биомаса); • Воспоставена регионална програма за искористување на ОИЕ; • Број на жени вклучени во програми и активности за ОИЕ; • Број на домаќинства и лица кои немаат соодветен пристап до електрична енергија (по пол); • Број на поддржани проекти за користење на ОИЕ (по пол); • Нова инсталирана моќност од обновливи извори; • Број на планови за ЕЕ во општините со вклучени родови мерки; • Број на јавни објекти со подобрена ЕЕ; • Број на приватни објекти со подобрена ЕЕ; • Површина на објектите со подобрена ЕЕ; • Број на одржани обуки/ настани; • Број на учесници на обуките/ настаните (разделени по пол); • Тираж на печатени информативни материјали; • Број на аудио/ видео едукативни содржини; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за едукација; • Број на проекти за користење на ОИЕ; • Број на деловни субјекти што спровеле иновативни проекти за користење на ОИЕ (% на жени сопственици).
Приоритет 4.1: Зголемување на производствени капацитети преку воведување на нови технологии и практики за подобрување на конкурентноста на земјоделското производство	4.1.1. Подготовка на студии и анализи за модернизација на земјоделското производство 4.1.2. Воведување на иновативни и добри земјоделски практики 4.1.3. Воведување на стандарди во земјоделското производство и преработките 4.1.3. Поттикнување на алтернативно	• Број на подготвени студии и анализи за модернизација на земјоделското производство; • Број на воведени нови технологии во земјоделското производство; • Број на воведени иновативни практики во земјоделското производство; • Обем на произведени земјоделски производи; • Број на нови заштитни мерки во земјоделството; • Број на брендирани производи; • Број на сертификати за заштитени земјоделски производи; • Број на земјоделски стопанства што имаат воведено стандарди;

	земјоделско производство	• Број на деловни субјекти што имаат воведено стандарди; • Количина на органски земјоделски производи (t); • Број на земјоделски стопанства што вовеле органско производство; • Број на сертифицирани органски производи; • Број на проекти за алтернативно земјоделско производство (печурки, хортикултура, птици, дивеч, семенски и саден материјал, рибници, пчеларство итн.); • Број на земјоделски стопанства што спровеле проекти за алтернативно земјоделско производство; • Количина на извезени земјоделски производи (t); • Обем на инвестиции во земјоделско производство; • Број на активни деловни субјекти во областа примарно производство и преработка на земјоделски производи; • Број на новоформирани претпријатија во руралните средини; • Број на подготвени/ одобрени апликации за ИПАРД и националната програма за поддршка на земјоделството и рурален развој (број поднесени од жени); • Вредност на одобрени апликации за ИПАРД и националната програма за поддршка на земјоделството и рурален развој; • Број на одржани обуки/ настани; • Број на земјоделци на обуките/ настаните (разделени по пол); • Тираж на печатени информативни материјали; • Број на аудио/ видео едукативни содржини; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за едукација; • Просечна површина на земјоделските стопанства (во ha).
	4.1.5. Зголемување на капацитетите за искористување на ИПАРД и националната програма за земјоделство и рурален развој	
	4.1.6. Подобрување на капацитетите на човечките ресурси во земјоделството	
	4.1.7. Поддршка за консолидација на земјоделското земјиште во регионот.	
Приоритет 4.2: Воспоставување на агро-индустриска зона за Источниот регион	4.2.1 Поддршка за изградба на откупно дистрибутивни центри преку ЈПП	• Број на изработена техничка документација за изградба на откупно дистрибутивни центри преку ЈПП; • Број на изградени откупно дистрибутивни центри преку ЈПП; • Број на зелени и сточни пазари; • Обем на произведени земјоделски производи; • Обем на откупени земјоделски производи; • Просечна откупна цена на различни видови на земјоделски производи; • Количина на извезени земјоделски производи (t); • Број на овозможени погодности за инвеститори во земјоделството и преработувачки капацитети; • Број на настани за промоција;
	4.2.2. Поттикнување на инвестициите во земјоделството и преработувачки капацитети	
	4.2.3. Поддршка за формирање на задруги и кооперативи	
	4.2.4. Вмрежување на земјоделските производители и преработувачките	

	капацитети	• Број на потенцијални инвеститори/учесници на настаните; • Тираж на печатени промотивни материјали; • Електронски материјали за промоција; • Број на аудио/видео промотивни материјали; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за промоција; • Обем на инвестиции во земјоделско производство; • Број на активни деловни субјекти во областа примарно производство и преработка на земјоделски производи; • Број на новоформирани претпријатија во руралните средини; • Број на формирани задруги; • Број на земјоделски стопанства што се членови на задругите; • Број на настани за вмрежување на земјоделските производители; • Број на настани за вмрежување на земјоделските производители и преработувачките капацитети • Број на иницијативи договорени на настаните; • Број на преработувачки капацитети на мали и средни селски стопанства чии сопственици се млади, жени и лица од ранливи групи; • Инвестиции во преработувачки капацитети на мали и средни селски стопанства чии сопственици се млади, жени и лица од ранливи групи.
	4.2.5. Поттикнување на земјоделски стопанства управувани од жени и млади	
Приоритет 4.3: Промоција на родова еднаквост и диверзифицирање на економските активности во руралните средини	4.3.1. Промоција и информирање за програмите за поддршка на млади, жени и ранливи групи во руралните средини	• Број на програми финансиска и не финансиска поддршка за млади, жени и ранливи групи во руралните средини; • Број на одржани кампањи и обуки/ обучени млади, жени и лица од ранливи групи; • Број на корисници на програмите; • Број на новоформирани претпријатија во руралните средини; • Број на новоформирани претпријатија од страна на младите, жените и ранливите групи во руралните средини; • Број на проекти за подобрување на заштитата и управувањето со традиционалните, културните и природните вредности во руралните подрачја; • Број и вид на сместувачки капацитети во руралните подрачја; • Број на стандардизирани и категоризирани објекти и услуги; • Број на нови туристички производи; • Број на лиценцирани туристички и планински водичи; • Број на ноќевања во сместувачките капацитетите во селата; • Тираж на изработени туристички
	4.3.2. Зајакнување на капацитети и поддршка на претприемништвото на млади, жени и ранливи групи во руралните средини	
	4.3.3. Зачувување и развивање на традициите, културата и занаетчиството во руралните средини	
	4.3.4. Изградба на репроцентри за одгледување на автохтони раси на добиток	
	4.3.5. Развивање и промоција на руралниот	

	туризам	промотивни материјали; • Број на саеми на кои е презентирана туристичката понуда на руралните средини; • Вредност на доделени субвенции и грантови на вршители на туристичка дејност во рурални средини; • Број на спроведени проекти за развој на руралниот туризам; • Број на изградени репроцентри за одгледување на автохтони раси на добиток; • Број на заштитени автохтони раси на добиток; • Број на проекти што ги спроведуваат ЛАГ-овите; • Број на членови во ЛАГ-овите; • Вкупен буџет што го менаџираат ЛАГ-овите.
	4.3.6. Зајакнување и вмрежување на ЛАГ-овите	
Приоритет 4.4: Подобрување на квалитетот на живот во селата, подрачјата со специфични развојни потреби и подрачја во фаза на сериозна депопулација	4.4.1. Ревитализација и проширување на мрежата за наводнување	• Површина на земјиште што се наводнува со системи за наводнување; • Зголемена наплата од корисниците на вода за наводнување (водни заедници); • Број на приклучоци за наводнување (водни заедници); • Број на изработена техничка документација за локална патна мрежа; • Должина на ревитализирани и ново пробиени полски патишта до земјоделските површини (km); • Обем на директни инвестиции во локална патна мрежа; • Број на изработена урбанистичка планска документација за селата; • Обем на инвестиции во обнова и развој на селата; • Број на реализирани проекти за обнова и развој на селата; • Број на спроведени социјални и културни активности во селата; • Број на подготвени студии за развој на подрачјата со значителна депопулација.
	4.4.2. Ревитализација и проширување на локалните патишта и пристапот до земјоделските површини	
	4.4.3. Обновување и развој на „паметни“ (смарт) села	
	4.4.4. Спроведување на социјални и културни активности во селата	
	4.4.5. Изработка на студии за потенцијалите за развој на подрачја во фаза на сериозна депопулација	
Приоритет 5.1: Зајакнување на капацитетите за развој на туризмот	5.1.1. Изработка на стратешки документи за развој на туризмот	• Број на изработени стратешки документи за развој на туризмот; • Број на вклучени засегнати страни; • Број на изработена планска и техничка документација (урбанистички планови, физибилити студии, технички проекти, итн.); • Број на изработени студии за потребите од вештини и знаења за работа во туристичко - угостителскиот сектор; • Број на спроведени обуки/ обучени поединци; • Број на спроведени обуки/ обучени туристички водичи; • Број на информативни/ едукативни настани: • Број на учесници на настаните; • Тираж на печатени инфо/едукативни материјали; • Број на аудио/видео инфо/едукативни материјали;
	5.1.2. Едукација, обука и квалификација на човечките ресурси во туристичко - угостителскиот сектор	
	5.1.3. Поттикнување на вработување на жените и младите во туристичко - угостителскиот сектор	
	5.1.4. Воведување на систем за евиденција на туристи	
	5.1.5. Зајакнување на Координативното тело за развој на туризмот во	

	Источен плански регион	• Број на веб страни / профили на социјални медиуми за информација/едукација; • Број на активни мерки за вработување на жените и младите во туристичко - угостителскиот сектор; • Број на поволности за претпријатијата од туристичко - угостителскиот сектор што вработуваат жени и млади; • Број на спроведени промотивни настани и настани за поврзување со претпријатијата; • Број на учесници на настаните; • Број на вработени жени и млади во туристичко - угостителскиот сектор; • Анализа на тековните практики за евиденција на туристите и дефинирање на јазовите и потребите; • Систем за евиденција на туристи; • Број на обуки/ обучени поединци за користење на системот; • Број на извештаи од системот; • Број на обуки за членовите на координативното тело за развој на туризмот во Источен плански регион; • Број на часови на советодавни услуги за членовите на координативното тело за развој на туризмот во Источен плански регион; • Број на донесени/ спроведени одлуки на координативното тело; • Тело за управување со туристичката дестинација; • Број на процедури за работа на Тело за управување со туристичката дестинација; • Број на обуки за вработените во Телото за управување со туристичката дестинација; • Број на услуги на Телото за управување со туристичката дестинација; • Број на засегнати страни кои соработуваат со Телото за управување со туристичката дестинација; • Број на иницијативи на Телото за управување со туристичката дестинација; • Број на категоризирани и стандардизирани сместувачки капацитети и угостителски објекти • Број на спроведени обуки/обучени поединци за воведување на стандарди; • Тираж на печатени инфо/едукативни материјали; • Број на аудио/видео инфо/едукативни материјали; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за информација/едукација.
	5.1.6. Формирање и зајакнување на Тело за управување со туристичката дестинација	
	5.1.7. Категоризација и стандардизација на сместувачки капацитети и угостителски објекти	
Приоритет 5.2: Подобрување на туристичката инфраструктура во регионот	5.2.1. Подобрување на квалитетот на постојната туристичка инфраструктура	• Должина на реконструирана локална патна мрежа до туристичките локалитети (во km); • Број на реконструирана придружна туристичка инфраструктура (санитарни јазли, паркинзи, видиковци, платформи,
	5.2.2. Изградба на нова	

	туристичка инфраструктура	осветлување, партерно и хортикултурно уредување, урбана опрема и сл.); • Број на реконструирани паркови, фонтани, игралишта за деца, спортско - рекреативни објекти и сл.; • Обем на инвестиции за реконструирање на постојната туристичка инфраструктура; • Должина на мапирани пешачки, трекинг, планинарски и велосипедски патеки (во km); • Должина на изградени пешачки, трекинг, планинарски и велосипедски патеки (во km); • Број на изградени жичари и ски патеки (во km); • Број на изградени туристичко информативни центри со сувенирници; • Број на изградени спортски - рекреативни објекти; • Должина на изградени пристапни патишта до туристичките локалитети (во km); • Должина на нова комунална инфраструктура на туристичките локалитети (во km); • Број на уредени туристички локалитети; • Обем на инвестиции за изградба на нова комунална и патна инфраструктура до и околу туристички локалитети; • Број на нова придружна туристичка инфраструктура (санитарни јазли, паркинзи, видиковци, платформи, осветлување, партерно и хортикултурно уредување, урбана опрема и сл.); • Број на нови паркови, фонтани, игралишта за деца, спортски игралишта, и сл.; • Број на поставени знаци и инфо табли; • Број на осветлени локалитети; • Вредност на инвестираните средства во проекти за изградба на нова туристичка инфраструктура; • Број на изградени и реновирани планинарски домови; • Број и капацитет на новоотворените сместувачки капацитети во приватното сместување; • Број и капацитет на реновирани сместувачки капацитети во приватното сместување; • Број на мерки за поддршка за изградба и реконструкција на сместувачки капацитети; • Број на уредени и заштитени културно историски знаменитости; • Број на изработени планови за управување за културното и природното и културното наследство; и • Број на обуки/ обучени лица од администрацијата и персоналот во културните институции за зголемување на ефикасноста во управувањето.
	5.2.3. Изградба на комунална и патна инфраструктура до и околу туристички локалитети	
	5.2.4 Подобрување на туристичката сигнализација	
	5.2.5. Зголемување и осовременување на сместувачките капацитети	
	5.2.6. Мапирање, заштита и валоризација на природното и културното наследство	
Приоритет 5.3: Создавање и	5.3.1. Создавање на регионален бренд	• Број на изработени студии за заштита на производи и брендирање на регионот;

промоција на интегрирана регионална туристичка понуда	5.3.2. Создавање на интегрирана регионална туристичка понуда 5.3.3. Развивање на нови туристички атракции и искуства 5.3.4. Промоција на регионот како туристичка дестинација	• Број на заштитени производи; • Број на брендирани производи; • Бренд на регионот; • Број на создадени туристички атракции и услуги; • Број на настани за вмрежување на засегнатите страни од туризмот; • Број на вклучени засегнати страни од туризмот; • Број на изработени туристички пакети; • Број на услуги вклучени во регионални програми; • Број на создадени туристички атракции, услуги и искуства; • Број на проекти за поддршка на различни видови на туризам; • Обем на поддршка на различни видови на туризам; • Број на настани за промоција на туристичка понуда на регионот; • Број на учесници на настаните (разделени по пол); • Тираж на печатени промотивни материјали; • Број на сувенири и др. промотивен материјал; • Број на аудио/видео материјали за промоција; • Број на веб страни / профили на социјални медиуми за промоција; • Број на онлајн алатки (на пр. мобилни апликации) за промоција туристичка понуда на регионот; • Број на функционални туристички инфо центри; • Број на мултимедијални центри за промоција на туризмот.

ПРИЛОГ 3. ПРАШАЛНИК ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВОЈ НА ИСТОЧНИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН 2021 – 2026

ИЗРАБОТКА НА АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА 2023 ГОДИНА

Центарот за развој на Источниот плански регион, во рамките на своите надлежности што произлегуваат од Законот за рамномерен регионален развој, го отпочна процесот на изработка на Акциониот план за 2023 година за спроведување на Програмата за развој на Источниот плански регион за периодот 2021-2026 година. Постапката за изработка на овој значаен документ за Источниот плански регион се одвива во согласност со Член 30 од Правилникот за методологијата за изработка на планските документи за регионален развој (Сл. Весник бр. 219 од 23.09.2021).

Процесот на спроведување на Програмата подразбира и активно вклучување на сите засегнати страни од регионот, односно на основачите – единаесетте општини што му припаѓаат на регионот, јавниот сектор, граѓанските организации, академската заедница, приватниот сектор, како и други релевантни чинители од Источниот плански регион.

Овој прашалник се дистрибуира до сите засегнати страни на територијата на Источниот плански регион со цел да се соберат информации за планираните активности неопходни за квалитетна подготовка на Акциониот план за 2023 година за спроведување на Програмата за развој на Источниот плански регион 2021 - 2026.

Центарот за развој на Источниот плански регион пристапува кон собирање на информации од засегнатите страни преку електронски пат. **Информациите во Прашалникот ќе помогнат да се утврдат плановите на засегнатите страниза спроведување на Програмата во 2023 година.**

Процесот на изготвување на Акциониот план за 2023 година за спроведување на Програмата за развој на Источниот плански регион 2021 – 2026 е поддржан преку проектот „Одржлив и инклузивен рамномерен регионален развој – фаза II“ кој се спроведува со поддршка од Министерството за локална самоуправа и Швајцарската Агенција за развој и соработка.

Ве молиме да одвоите 10 минути од Вашето драгоцено време и одговорите на следните прашања!

ИМЕ и ПРЕЗИМЕ	
ВОЗРАСТ	
ПОЛ	
ОПШТИНА	
ОБРАЗОВАНИЕ	
ЗАНИМАЊЕ	
СЕКТОР НА ВРАБОТУВАЊЕ	☐ Јавен ☐ Приватен ☐ Граѓански

ДЕЛ А. ИДЕИ ЗА РЕГИОНАЛНИ ПРОЕКТИ

1. Ве молиме **пополнете ги бараните информации за ПРОЕКТИТЕ кои ќе ги спроведе Вашата организација /институција во текот на 2023 година**, а кои ќе придонесат за подобрување на состојбата/ условите за живот во Вашата општина/ Источниот плански регион, а преку кои всушност се спроведува Програмата за развој на Источниот плански регион 2021 - 2026.

НАПОМЕНА: Согласно Законот за рамномерен регионален развој (Сл. Весник бр. 24 од 29.01.2021 година), „Регионален проект“ е развоен проект кој произлегува од Програмата за развој на планскиот регион, придонесува за користење на неговите развојни потенцијали и има пошироко влијание врз развојот на регионот и надвор од него“.

Во Правилникот за Методологијата за оценување на предлог-проекти (Сл. Весник бр. 62 од 18.03.2021 година) се дадени критериумите што треба да ги исполнуваат проектите. На пр. кај проектите за развој на планските региони регионалниот карактер на предлог-проектот, се однесува на тоа дека најмалку три општини во планскиот регион се корисници на предлог-проектот.

1.1. Проект бр. 1

Наслов на Проектот бр. 1:
Краток опис на проектот
Наведете ја усогласеноста на проектот со приоритетите од Програмата за развој на Источен плански регион (линк до програмата): ЛИНК
Планирани активности во проектот (Што ќе се случува/работи?)
Очекувани резултати од проектот (Како тоа ќе придонесе за подобрување на состојбата? Што ќе се промени? Што ќе се подобри?)
Клучни индикатори на Проект бр. 1
<оваа информација ни е потребна за да се поврзе со индикаторите од Програмата за развој на Источниот регион 2021 - 2026>

1.2. Ве молиме пополнете ги информациите за Проектот бр. 1

Наслов на проект бр. 1	Временски период за спроведување на Проект бр. 1 Од - До	Буџет за спроведување на проект бр. 1 (во МКД или во Евра)	Извор на финансирање	Буџетот е обезбеден ДА/ НЕ	Одговорна институација за спроведување на Проект бр. 1/ Партнерски организации	Итност за спроведување
				☐ ДА ☐ НЕ		☐ голема ☐ средна ☐ мала

1.3. Дополнителни коментари во врска со Проектот бр. 1

2.1. Проект бр. 2

Наслов на Проектот бр. 2:
Краток опис на проектот
Наведете ја усогласеноста на проектот со приоритетите од Програмата за развој на Источен плански регион (линк до програмата): ЛИНК
Планирани активности во проектот (Што ќе се случува/работи?)

Очекувани резултати од проектот (Како тоа ќе придонесе за подобрување на состојбата? Што ќе се промени? Што ќе се подобри?)
Клучни индикатори на Проект бр. 2
<оваа информација ни е потребна за да се поврзе со индикаторите од Програмата за развој на Источниот регион 2021 - 2026>

2.2. Ве молиме пополнете ги информациите за Проектот бр. 2

Наслов на проект бр. 2	Временска рамка за спроведување на Проект бр. 2	Буџет за спроведување на проект бр. 2 (во МКД или во Евра)	Извор на финансирање	Буџетот е обезбеден ДА/ НЕ	Одговорна институација за спроведување на Проект бр. 2/ Партнерски организации	Итност за спроведување
				☐ ДА ☐ НЕ		☐ голема ☐ средна ☐ мала

2.3. Дополнителни коментари во врска со Проектот бр. 2

3.1. Проект бр. 3

Наслов на проектот:
Краток опис на проектот

Наведете ја усогласеноста на проектот со приоритетите од Програмата за развој на Источен плански регион (линк до програмата): ЛИНК
Планирани активности во проектот (Што ќе се случува/работи?)
Очекувани резултати од проектот (Како тоа ќе придонесе за подобрување на состојбата? Што ќе се промени? Што ќе се подобри?)
Клучни индикатори на Проект бр. 3
<оваа информација ни е потребна за да се поврзе со индикаторите од Програмата за развој на Источниот регион 2021 - 2026>

3.2. Ве молиме пополнете ги информациите за Проектот бр. 3

Наслов на проект бр. 3	Временска рамка за спроведување на Проект бр. 3	Буџет за спроведување на проект бр. 3 (во МКД или во Евра)	Извор на финансирање	Буџетот е обезбеден ДА/ НЕ	Одговорна институација за спроведување на Проект бр. 3/ Партнерски организации	Итност за спроведување
				☐ ДА ☐ НЕ		☐ голема ☐ средна ☐ мала

3.3. Дополнителни коментари во врска со Проектот бр. 3

<Доколку планирате повеќе од 3 проекти, Ве молиме ископирајте празни табели од погоре>

Ви благодариме за времето што го одвоивте за пополнување на овој Прашалник!